

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสำรวจ อนุรักษ์ และพัฒนาพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา
วิทยาเขตสระแก้ว สำหรับเป็นไม้ดอกไม้ประดับ

The Exploration, Conservation and Development of Native
Plants in Burapha University Sakaeo Campus for Flowering and
Ornamental Plants

นางสาวกัญญารัตน์ เหลืองประเสริฐ	หัวหน้าโครงการวิจัย
นายจักรพงษ์ รัตตะมณี	ผู้ร่วมโครงการวิจัย
นางสาวชนากานต์ ลักษณะ	ผู้ร่วมโครงการวิจัย

โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้
จากเงินอุดหนุนรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
มหาวิทยาลัยบูรพา

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสำรวจ อนุรักษ์ และพัฒนาพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา
วิทยาเขตสระแก้ว สำหรับเป็นไม้ดอกไม้ประดับ

The Exploration, Conservation and Development of Native
Plants in Burapha University Sakaeo Campus for Flowering and
Ornamental Plants

หัวหน้าโครงการวิจัย

นางสาวกัญญารัตน์ เหลืองประเสริฐ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ร่วมโครงการวิจัย

นายจักรพงษ์ รัตตะมณี

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา

นางสาวชนากานต์ ลักษณะ

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจความหลากหลายของพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ซึ่งได้พบพรรณไม้หลากหลายชนิดทั้งไม้ดอกและไม้ประดับ คณะผู้วิจัยคาดหวังว่าพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่พบเหล่านี้จะสามารถนำไปพัฒนาศักยภาพ ปรับปรุง และคัดเลือกพันธุ์ ให้เป็นพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต โดยงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยบูรพา ผ่านสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ เลขที่สัญญา 190/2560

คณะผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ ดร. พนม สุทธิศักดิ์โสภณ คุณปจาร์ีย์ อินทชูป ดร. สมราน สุดดี และดร. สไว มัฐผา สำหรับการระบุชนิดพรรณไม้ในวงศ์ Scropulariaceae, Stemonaceae, Lamiaceae และ Fabaceae ตามลำดับ ขอขอบคุณนิสิตคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ที่ได้ร่วมสำรวจพรรณไม้ในมหาวิทยาลัย และรวบรวมตัวอย่างตลอดปี

รวมทั้งขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้การสนับสนุนโครงการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัย
สิงหาคม 2561

บทคัดย่อ

สำรวจพรรณพืชในพื้นที่ป่าในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว เพื่อหาพรรณไม้ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับ พบพรรณไม้ระบุชนิดได้จำนวน 255 ชนิด จาก 83 วงศ์ 191 สกุล วงศ์พรรณไม้ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุดคือ วงศ์ถั่ว (Fabaceae) 33 ชนิด พรรณไม้พื้นเมืองที่สามารถใช้เป็นไม้ดอกไม้ประดับพบ 13 ชนิด ได้แก่ ตั้วแดง (*Cratoxylum formosum*) ซ้องแมวขน (*Gmelina paniculata*) หมากลิ้นน้ำค้าง (*Lindernia antipoda*) ปอต่อม (*Hibiscus glanduliferus*) เอื้องแมงมุม (*Eulophia herbacea*) ว่านจุงนาง (*Geodorum terrestre*) ว่านเพชรน้อย (*Stahlianthus campanulatus*) ทองพันดูล (*Decaschistia parviflora*) ทางกระรอก (*Uraria lagopodioides*) พุดทุ่ง (*Holarrhena curtisii*) ชิงป่า (*Zingiber gramineum*) ว่านสามพี่น้อง (*Ceropegia sootepensis*) และหล้าหงอนเงือก (*Murdannia gigantea*)

คำสำคัญ: พรรณไม้ พื้นเมือง ความหลากหลาย สระแก้ว ไม้ดอกไม้ประดับ

Abstract

The exploration in the forest area of Burapha University Sakaeo Campus was conducted for discovering native ornamental plants. Two hundred and fifty five plant species were identified from 83 families 191 genera. The most quantity number of species (33 species) is in the legume family (F. Fabaceae). Thirteen species are suitable for using as ornamental crops. These species are *Cratogeomys formosum*, *Gmelina paniculata*, *Lindernia antipoda*, *Hibiscus glanduliferus*, *Eulophia herbacea*, *Geodorum terrestre*, *Stahlianthus campanulatus*, *Decaschistia parviflora*, *Uraria lagopodioides*, *Holarrhena curtisii*, *Zingiber gramineum*, *Ceropegia sootepensis* and *Murdannia gigantea*.

Keywords: Flora, Native, Diversity, Sakaeo, Ornamental plant

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ตรวจสอบเอกสาร	3
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	5
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ผลการวิจัย	12
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	51
ผลผลิต (Output)	52
เอกสารอ้างอิง	53
ประวัตินักวิจัย	54

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
3.1	ภาพถ่ายทางอากาศของมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	6
3.2	สภาพพื้นที่สำหรับสำรวจเก็บข้อมูลในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	6
3.3	ภาพโรงเรือนสำหรับอนุบาลพรรณไม้ที่เก็บตัวอย่าง	7
3.4	แผงไม้อัดขึ้นตัวอย่าง	10
3.5	ภาพแสดงสัดส่วนการทำของสำหรับใส่ดอก ผล เมล็ดที่ร่วง หรือพืชขนาดเล็ก	10
3.6	การติดตัวอย่างพันธุ์ไม้ในแผ่นกระดาษติดพรรณไม้	11
4.1	ตัวแดง <i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer	30
4.2	ช้องแมวขน <i>Gmelina paniculata</i> H.R. Fletcher	31
4.3	Herbarium ของช้องแมวขน <i>Gmelina paniculata</i> H.R. Fletcher	32
4.4	หมากลิ้นน้ำค้าง <i>Lindernia antipoda</i> (L.) Alston	33
4.5	ปอต่อม <i>Hibiscus glanduliferus</i> Craib	34
4.6	เอื้องแมงมุม <i>Eulophia herbacea</i> Lindl.	35
4.7	ว่านจุงนาง <i>Geodorum terrestre</i> (L.) Garay	36
4.8	Herbarium ของว่านจุงนาง <i>Geodorum terrestre</i> (L.) Garay	37
4.9	ว่านเพชรน้อย <i>Stahlianthus campanulatus</i> Kuntze	38
4.10	ทองพันดูล <i>Decaschistia parviflora</i> Kurz	39
4.11	Herbarium ของทองพันดูล <i>Decaschistia parviflora</i> Kurz	40
4.12	หางกระรอก <i>Uraria lagopodioides</i> (L.) DC.	41
4.13	Herbarium ของหางกระรอก <i>Uraria lagopodioides</i> (L.) DC.	42
4.14	พุดทุ่ง <i>Holarrhena curtisii</i> King & Gamble	43
4.15	Herbarium ของพุดทุ่ง <i>Holarrhena curtisii</i> King & Gamble	44
4.16	ชิงป่า (<i>Zingiber gramineum</i> Noronha ex Blume)	45
4.17	Herbarium ของชิงป่า (<i>Zingiber gramineum</i> Noronha ex Blume)	46
4.18	ว่านสามพี่น้อง <i>Ceropegia sootepensis</i> Craib	47
4.19	Herbarium ของว่านสามพี่น้อง <i>Ceropegia sootepensis</i> Craib	48
4.20	หญ้าหงอนเงือก <i>Murdannia gigantea</i> (Vahl) G.Brückn.	49

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	รายชื่อพรรณไม้ที่พบในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	12
4.2	จำนวนวงศ์ สกุล และชนิดของพรรณไม้ในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	23
4.3	ชนิดพรรณไม้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับ	27

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ตั้งอยู่ในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีเนื้อที่ประมาณ 1,369 ไร่ (มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว, 2558) มีลักษณะเป็นคลื่นลอนเล็กน้อย ความลาดชัน 1.0-3.0 เปอร์เซ็นต์ จุดสูงที่สุดอยู่ทางด้านทิศตะวันตกตอนกลางพื้นที่ สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 83 เมตร และจะค่อยๆ ลาดเอียงไปทางทิศตะวันออก จุดต่ำสุดสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 77 เมตร พื้นที่ปกคลุมด้วยพื้นที่ป่า เดิมเรียกว่า โคกป่าเพ็ก ซึ่งเป็นป่าเต็งรัง (deciduous dipterocarp forest หรือ dry dipterocarp forest) เป็นป่าแบบที่พบบ่อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง พบทั้งในที่ราบ และเขาที่ต่ำกว่า 1,000 เมตร ลงมาค่อนข้างแห้งแล้ง เป็นดินทรายหรือดินลูกรัง ถ้าเป็นดินทรายมีความร่วนลึก ระบายน้ำได้ดี แต่ไม่สามารถจะเก็บรักษาความชุ่มชื้นไว้ได้เพียงพอในฤดูแล้ง ถ้าเป็นดินลูกรัง ดินจะตื้น มีสีค่อนข้างแดงคล้ำ บางแห่งจึงเรียกป่าชนิดนี้ว่า “ป่าแดง”

ด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัยมีพื้นที่ขนาดใหญ่จึงมีพรรณไม้ชนิดต่างๆ มากมายในบริเวณของมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้เถา ไม้ล้มลุก ไม้หัวต่างๆ อาทิเช่น ตะลุมพุก พุดทุ่ง ปอเกี้ยว เอ็นอ้าน้ำ กระเจียว เป็นต้น นอกจากนี้พรรณไม้เหล่านี้มีสรรพคุณเป็นพืชสมุนไพรที่มีประโยชน์แล้ว ยังมีดอกและโครงสร้างใบที่มีความสวยงามแตกต่างกันไปตามฤดูกาลต่างๆ อย่างไรก็ตามมีการศึกษาพรรณไม้ในมหาวิทยาลัยน้อยมาก จึงไม่สามารถจำแนกชนิดของพรรณไม้ได้มากนัก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างมากในการสำรวจพรรณไม้พื้นเมืองภายในบริเวณมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคัดเลือกเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ อีกทั้งพื้นที่ป่าในวิทยาเขตนั้นนับวันจะถูกบุกรุก และลดน้อยลงไป ต้นไม้ถูกตัดโค่น จากการพัฒนาของวิทยาเขต การสำรวจพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา จึงทำให้ทราบถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งสามารถอนุรักษ์ และนำพรรณไม้พื้นเมืองมาใช้ประโยชน์ได้

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้สนใจทำการสำรวจหาความหลากหลายของพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัย สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการอนุรักษ์และพัฒนาพรรณพืชพื้นเมืองที่น่าสนใจในการส่งเสริมให้เป็นไม้ดอกไม้ประดับรูปแบบไม้กระถาง (potted plant) เพื่อขยายพันธุ์และเป็นประโยชน์การค้าต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

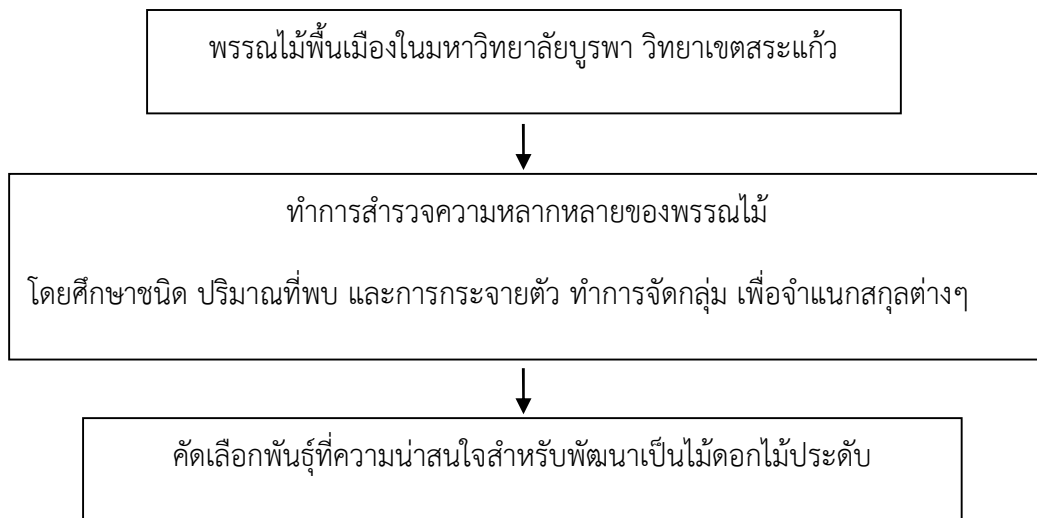
1. เพื่อสำรวจความหลากหลายของพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

2. เพื่อสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการสำรวจความหลากหลายของพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว และทำการคัดเลือกพรรณไม้ที่เหมาะสมสำหรับส่งเสริมให้เป็นไม้ดอกไม้ประดับในรูปแบบกระถางต่อไป

1.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความหลากหลายของพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขตสระแก้ว
2. สามารถคัดเลือกพันธุ์ที่น่าสนใจสำหรับพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับ
3. นำผลงานวิจัยที่ได้เสนอผลงานในระดับชาติ และ/หรือ ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร

2.1 พรรณไม้ที่พบมากในพื้นที่ป่าเต็งรัง

พื้นที่ป่าในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว หรือที่เดิมเรียกว่า โคนป่าเพ็ก นั้นเป็นป่าเต็งรัง ป่าแพะ ป่าแดง หรือป่าโคก (deciduous dipterocarp forest หรือ dry dipterocarp forest) ซึ่งเป็นป่าแบบที่พบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง พบทั้งในที่ราบและเขาที่ต่ำกว่า 1,000 เมตร ลงมา พืชสามารถขึ้นได้ในที่ดินต้น ค่อนข้างแห้งแล้ง เป็นดินทรายหรือดินลูกรัง ถ้าเป็นดินทราย ก็มีความร่วนลึกระบายน้ำได้ดี แต่ไม่สามารถจะเก็บรักษาความชุ่มชื้นไว้ได้เพียงพอในฤดูแล้ง ถ้าเป็นดินลูกรัง ดินจะตื้น มีสีค่อนข้างแดงคล้ำ บางแห่งจึงเรียกป่าชนิดนี้ว่า “ป่าแดง” ลักษณะของป่าเต็งรังเป็นป่าโปร่ง ประกอบด้วย ต้นไม้ผลัดใบขนาดกลาง และขนาดเล็กขึ้นห่างๆ กระจัดกระจายไม่ค่อยแน่นทึบ พื้นป่ามีหญ้า และไม้แคระจำพวกไม้เพ็ก ไม้โจด ขึ้นทั่วไป มีลูกไม้ค่อนข้างหนาแน่น ทุกปีจะมีไฟป่าเกิดขึ้นเป็นประจำ ทำให้ลูกไม้บางส่วนถูกไฟไหม้ตายทุกปี จนกว่าลูกไม้นั้นๆ จะสะสมอาหารไว้ในรากได้เพียงพอ จึงจะเติบโตขึ้นสูงพ้นอันตรายจากไฟป่าไปได้

บางพื้นที่ที่เป็นที่ราบมีดินทรายค่อนข้างลึก ต้นไม้มักมีขนาดสูงใหญ่ และขึ้นเป็นกลุ่มๆ แน่นคล้ายป่าเบญจพรรณ เช่น ป่าเต็งรัง บนที่ราบทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางแห่งมักจะพบกลุ่มไม้ที่มีลักษณะสมบูรณ์ ได้แก่ ยางกราด (*Dipterocarpus intricatus*) เหยียง (*Dipterocarpus obtusifolius*) และพลวง (*Dipterocarpus tuberculatus*) เป็นต้น ป่าเต็งรังที่ค่อนข้างแคระแกร็น พบบนภูเขาภาคเหนือที่มีดินต้นตามไหล่เขา และสันเขาบริเวณที่แห้งแล้งมากที่สุด จะพบรัง (*Shorea siamensis*) ขึ้นเกือบเป็นกลุ่มเดียวกันล้วนๆ ส่วนเต็ง (*Shorea obtusa*) จะพบขึ้นปะปนกับพรรณไม้ทั้ง 4 ชนิดดังกล่าว ทั้งยางกราด เหยียง พลวง เต็ง และรัง เป็นกลุ่มไม้ยาง-เต็ง-รัง ที่ผลัดใบ (deciduous dipterocarp) พบเฉพาะในป่าเต็งรังเท่านั้น และไม้ในชั้นเรือนยอดจะประกอบด้วยพรรณไม้กลุ่มนี้ไม่ต่ำกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ ส่วนยางกราด (*Dipterocarpus intricatus*) พบเฉพาะในป่าเต็งรังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นอกจากพรรณไม้เด่นในป่าเต็งรัง 5 ชนิดแล้ว ยังมีพรรณไม้เด่นอื่นๆ เช่น คำมอกหลวง (*Gardenia sootepensis*) คำมอกน้อย (*Gardenia obtusifolia*) กว้าว (*Haldina cordifolia*) ตุ่มกว้าว (*Mitragyna rotundifolia*) ยอป่า (*Morinda pubescens*) คาง (*Albizia odoratissima*) ประดู่ป่า (*Pterocarpus macrocarpus*) มะค่าแต้ (*Sindora siamensis* var. *maritima*) แดง (*Xylocarpus xylocarpa* var. *kerrii*) มะม่วงหัวแมงวัน (*Buchanania lanzan*) ธนนไชยใบเล็ก (*Buchanania siamensis*) กระจาด (*Careya sphaerica*) มะขามป้อม (*Phyllanthus emblica*) สมอไทย (*Terminalia chebula*) รกฟ้า (*T. alata*) ผักหวาน (*Melientha suavis*) เป็นต้น

ไม้พุ่มเด่นที่พบทั่วไป ได้แก่ ชีครอก (*Urena lobata*) ชี้อ้น (*Pavonia* spp.) เกล็ดปลาช่อน (*Phyllodium* spp.) เป็นต้น พืชพื้นล่างที่สำคัญ เช่น ไผ่โจด (*Vietnamosasa ciliata*) ไผ่เพ็ก (*Vietnamosasa pusilla*) เป็นต้น

2.2 รายงานที่เกี่ยวข้อง

ป่าเต็งรังบนภูเขาหินทรายช่วงปลายฤดูฝนต้นฤดูหนาว พื้นล่างของป่าจะปกคลุมด้วยสังคมพืชชุ่มน้ำตามฤดูกาล (seasonal wetland vegetation) เรียกว่า สังคมพืชชื้นแฉะแบบผืนแผ่นดิน (blanket marsh vegetation) ซึ่งเป็นระบบนิเวศอันเป็นเอกลักษณ์และเปราะบาง ขึ้นปกคลุมพื้นที่โล่งตามพลาญหินทรายที่ค่อยๆ ลาดลงสู่ลำธาร ประกอบด้วยชั้นอินทรีย์วัตถุที่เป็นผืนแผ่นดินบางๆ หลอเลี้ยวด้วยน้ำที่ไหลรินลงสู่ลำธาร ช่วงต้นฤดูหนาวจะมีพืชล้มลุกประเภทพืชจับแมลงนานาพรรณ เช่น พืชสกุลดุสิตา (*Utricularia* spp.) สกุลหม้อข้าวหม้อแกงลิง (*Nepenthes* spp.) สกุลมณีเทวา (*Eriocaulon* spp.) สกุลกระถินนา (*Xyris* spp.) เป็นต้น ชั้นปะปนกันเป็นทุ่งดอกไม้ป่าที่มีสีส้ม จนถึงประมาณปลายเดือนพฤศจิกายน พืชเหล่านี้จะยุบตัวหลังจากออกผล เหลือแต่ผืนแผ่นดินชั้นอินทรีย์วัตถุที่แห้งกรอบ สังคมพืชประเภทนี้เปราะบาง ถูกทำลายจนสิ้นสภาพได้ง่ายเมื่อถูกรบกวนจากไฟป่าที่เกิดประจำในช่วงฤดูร้อน ทำให้พื้นล่างของป่าเต็งรังบนภูเขาหินทรายส่วนใหญ่ เหลือแต่พลาญหินอันโล่งเตียนดังปรากฏทั่วไปในผืนป่าเต็งรังในปัจจุบัน (ธวัชชัย, 2550)

ด้วยพื้นที่ขนาดใหญ่ของมหาวิทยาลัยที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพรรณไม้นานาพันธุ์เป็นอย่างมาก โดยมีพันธุ์ไม้สามารถพบเห็นได้ในมหาวิทยาลัยแบ่งตามรูปทรงได้หลายประเภทได้แก่ ไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย ไม้ล้มลุก ไม้หัว อาทิเช่น ประดู่ ตะลุมพุก พุดทุ่ง ทองแมว พลอยขี้ควาย ชี้อ้น สานดิน ทางหมาจอก นมวัว ปอเกี๋ยง เท้ายายม่อม กระเจียว เป็นต้น ซึ่งพรรณไม้ต่างๆ เหล่านี้นอกจากจะมีสรรพคุณเป็นสมุนไพร ยังคงให้ดอกที่มีความสวยงามและมีโครงสร้างใบที่มีลักษณะพิเศษผลัดเปลี่ยนกันในแต่ละฤดูกาล สร้างสีสันในแต่ละช่วงฤดูการเป็นอย่างมาก (มูลนิธิมหาวิทยาลัยมหิดล, 2542) ด้วยข้อมูลดังกล่าว จึงเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างมากในการสำรวจพรรณไม้พื้นเมืองภายในบริเวณมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคัดเลือกเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ แต่ยังคงมีข้อมูลพรรณไม้ในมหาวิทยาลัยน้อยมากและพื้นที่ป่าของมหาวิทยาลัยเริ่มลดลง ทั้งจากโครงการขยายการปลูกสร้างอาคาร พื้นที่แปลงทดลองของคณะเทคโนโลยีการเกษตร ต้องอาศัยพื้นที่ป่าในมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีไฟป่าในมหาวิทยาลัยทุกปี จึงไม่สามารถจำแนกชนิดของพรรณไม้ได้มากนัก ดังนั้นการสำรวจหาความหลากหลายของพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยจึงเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการอนุรักษ์พรรณไม้พื้นเมืองคืนสู่พื้นที่ของมหาวิทยาลัยและสามารถนำข้อมูลมาพัฒนาพรรณพืชพื้นเมืองที่น่าสนใจสำหรับการส่งเสริมให้เป็นไม้ดอกไม้ประดับรูปแบบไม้กระถาง (potted plant) เพื่อขยายพันธุ์และเป็นประโยชน์การค้าต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความหลากหลายของพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

3.2 วิธีการดำเนินการทดลอง

การศึกษาความหลากหลายของพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

เลือกพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว (ภาพที่ 3.1) จำนวน 4 โซน (พื้นที่ทิศตะวันออก ตะวันตก เหนือ และใต้ของมหาวิทยาลัย) โดยสภาพพื้นที่เป็นป่าเต็งรัง (ภาพที่ 3.2) และแบ่งระยะเวลาในการสำรวจ โดยการแบ่งการสำรวจออกเป็น 3 ช่วงฤดู ได้แก่ ฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝน โดยศึกษาในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ชนิดของพรรณไม้ที่ทำการสำรวจ
2. จำนวนของพรรณไม้ที่พบแต่ละชนิด
3. การกระจายตัวของพรรณไม้แต่ละชนิด
4. ลักษณะสัณฐานวิทยาของพรรณไม้/ ช่วงเวลาในการออกดอก
5. จำแนกพรรณไม้ที่พบจัดเข้ากลุ่มเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน โดยบันทึกภาพจริง พร้อมเก็บตัวอย่างและนำมาเก็บรักษาในโรงเรือน (ภาพที่ 3.3) ก่อนนำมาเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์ (Herbarium) ชนิดละ 3 ตัวอย่าง

6. ทำตัวอย่างให้แห้ง และอาบน้ำยาก่อนทำการเก็บรักษาและนำไปจัดจำแนกหมวดหมู่ (พิทักษ์, 2548)

7. บันทึกหมายเลขตัวอย่างพืช สถานที่ วันเดือนปีที่เก็บ ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล สภาพนิเวศ ลักษณะทั่วไปของพืช โดยเฉพาะลักษณะที่ไม่ปรากฏในตัวอย่างแห้งหรือตัวอย่างดอง เช่น ลักษณะวิสัย (habit) ความสูง เส้นผ่านศูนย์กลางลำต้น ขนาดทรงพุ่ม น้ำยาง สี กลิ่น รส เป็นต้น พร้อมบันทึกภาพส่วนต่างๆ ไว้ บันทึกการใช้ประโยชน์ของพืชจากชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียง

8. นำตัวอย่างพรรณพืช และข้อมูลที่ได้อัปเดตตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ โดยเทียบกับตัวอย่างพรรณไม้แห้งในหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และพิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร กรมวิชาการเกษตร พร้อมทั้งตรวจลักษณะเพื่อยืนยันความถูกต้องจากเอกสารพรรณพืชประจำถิ่นต่างๆ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญพรรณพืช

9. สถานที่สำรวจเก็บข้อมูลคือ พื้นที่มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ภาพที่ 3.1 ภาพถ่ายทางอากาศของมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ภาพที่ 3.2 สภาพพื้นที่สำหรับสำรวจเก็บข้อมูลในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ภาพที่ 3.3 ภาพโรงเรือนสำหรับอนุบาลพรรณไม้ที่เก็บตัวอย่าง

วิธีการทำตัวอย่างพืช (Herbarium) เพื่อนำมาศึกษาด้านอนุกรมวิธาน

สารเคมี เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์

1. แผลงไม้อัดขึ้นตัวอย่าง ในแผลงจะมีกระดาษลูกฟูก กระดาษหนังสือพิมพ์ ฟองน้ำ และเชือกมัดแผลง
2. สมุดโน้ตบันทึกข้อมูลภาคสนาม
3. ดินสอหรือปากกาคันน้ำ ปากกาเขียนป้าย
4. ป้ายเลขตัวอย่างพืชที่เก็บ
5. กรรไกรตัดกิ่ง เสียม มีด
6. แวนขยายขนาดเล็ก
7. ขวดดองตัวอย่าง
8. น้ำยาดองตัวอย่าง (แอลกอฮอล์ 95 หรือ 98 เปอร์เซ็นต์: น้ำกลั่น: กลีเซอริน 10 มิลลิลิตรต่อ น้ำยา 1 ลิตร)
9. ถุงพลาสติกและยาง หรือถุงซิปลงสำหรับเก็บตัวอย่างพืช
10. กระดาษไขสำหรับอัดพืชที่มีน้ำยางเหนียว
11. ซองเก็บตัวอย่างดอก ผล เมล็ดที่ร่วง หรือพืชขนาดเล็ก
12. กล่องพลาสติก สำหรับเก็บตัวอย่างที่แห้งสนิทแล้ว
13. การบูรกันแมลง
14. ยากันราและแมลงสำหรับอบตัวอย่างพืช (เอธิลแอลกอฮอล์ 95 เปอร์เซ็นต์ 1 ลิตร: เมอร์คิวริกคลอไรด์ (Hg_2Cl_2) 15 กรัม: ฟีนอล 20 มิลลิลิตร)
15. ทิชชู ถุงมือ
16. กระดาษแข็งสำหรับติดพรรณไม้ กระดาษป้าย
17. เข็ม ด้าย กาว กระดาษกาว
18. ปาดคืบ และอ่างพลาสติก
19. กล้องถ่ายรูป

หลักการเลือกชิ้นส่วนของพืชที่จะเก็บตัวอย่าง

1. เก็บชิ้นตัวอย่างที่สมบูรณ์ ไม่แห้งหรือขาด (การเก็บพืชตัวอย่างลักษณะต่างๆ ควรให้มีความแปรปรวนในกลุ่มประชากร รวมถึงอายุความอ่อนแก่ หรือความสมบูรณ์ของต้น จึงควรเก็บให้เห็นถึงความแปรปรวนนั้น)
2. เก็บกิ่งหรือต้นที่มีดอกและหรือผลที่ติดใบสมบูรณ์ ควรให้มีใบอย่างน้อย 2-3 ใบ
3. ถ้าเป็นพืชที่มีขนาดเล็กสามารถขุดให้ติดรากมาทั้งต้น
4. ถ้ามีดอกจำนวนมากก็เก็บดอกเพิ่ม โดยแยกใส่ซองกระดาษแล้วนำมาอัดในแผลงด้วย

5. ถ้าพืชมีขนาดใหญ่ ควรเก็บหลายๆ ชิ้น จากพืชต้นเดียว กรณีที่เป็นไม้ยืนต้น ควรเก็บเปลือกและเนื้อไม้ด้วย

การอัดตัวอย่าง

1. ตัดตัวอย่างให้พอเหมาะกับแผงอัด (ภาพที่ 3.4) โดยทับในกระดาษหนังสือพิมพ์ที่พับครึ่ง ถ้าตัวอย่างยาวเลยกระดาษก็หักพับไปมาเป็นรูปตัว M N หรือ V ตามความเหมาะสม ถ้าตัวอย่างมีใบเยอะเกินไปก็ตัดออกโดยให้เหลือก้านใบหรือโคนใบติดทิ้งไว้ จัดให้ใบคว่ำหงายสลับกัน ให้ส่วนของดอกแผ่ออกโดยไม่ซ้อนทับกัน ดอกที่เก็บเพิ่มต่างหากควรแยกอัด แล้วใส่ซองกระดาษไขมาพร้อมกับตัวอย่าง

2. ปิดกระดาษหนังสือพิมพ์หรือกระดาษซับความชื้น จากนั้นวางประกบด้วยแผ่นฟองน้ำ แล้วประกบด้วยกระดาษลูกฟูก ใส่ในแผงอัด แล้วมัดเชือกให้แน่น ถ้าตัวอย่างมีหลายชิ้น หลังจากจัดเรียงในกระดาษหนังสือพิมพ์แล้ว ให้วางคั่นด้วยฟองน้ำและกระดาษลูกฟูกไปจนหมด แผ่นฟองน้ำจะช่วยให้ความชื้นระเหยออกไปได้เร็วขึ้น

3. กรณีตัวอย่างมีขนาดใหญ่มาก ให้ตัดแยกเป็นชิ้นๆ แยกอัดหลายตัวอย่าง โดยใส่หมายเลขเดียวกันพร้อมระบุเลขกำกับชิ้นส่วนที่แยกด้วย ถ้าตัวอย่างพืชหนาบางไม่สม่ำเสมอ เช่น ผลใหญ่ อาจผ่าให้เป็นแผ่นบางๆ ทั้งด้านยาวและด้านกว้าง แล้วอัดด้วยวิธีเดียวกัน ควรใช้กระดาษหนังสือพิมพ์หรือฟองน้ำวางปิดทับส่วนที่บางกว่า เพื่อหนุนให้หนาใกล้เคียงกัน

4. กรณีพืชมีดอก ผล เมล็ดที่มีขนาดเล็ก หรือต้นพืชขนาดเล็ก หลุดร่วงได้ง่าย ให้ใส่ในซองและแปะไว้ในแผ่นติดตัวอย่าง (ภาพที่ 3.5)

5. ตัวอย่างพืชที่ขึ้นอยู่ใกล้กันแต่ไม่แน่ใจว่าเป็นชนิดเดียวกัน ควรแยกติดหมายเลขกำกับ แยกอัดในกระดาษหนังสือพิมพ์คนละแผ่น อย่าเก็บตัวอย่างที่หล่นอยู่บนพื้นดิน อาจสับสนได้

6. ควรถ่ายรูปภาพรวมสภาพแวดล้อมที่พืชขึ้นอยู่ ภาพรวมทั้งต้น ลักษณะพืชที่มองไม่เห็นจากตัวอย่างแห้ง

7. เมื่ออัดตัวอย่างทั้งหมดลงในแผงอัดแล้วนำไปเข้าตู้อบลมร้อน ที่อุณหภูมิ 50-65 องศาเซลเซียสจนกว่าตัวอย่างจะแห้งสนิท ระหว่างนั้นให้เปลี่ยนกระดาษซับหรือกระดาษหนังสือพิมพ์และกระดาษลูกฟูกทุกวัน ถ้าไม่สามารถนำตัวอย่างเข้าตู้อบได้ในทันที ให้ทับตัวอย่างในกระดาษหนังสือพิมพ์พับครึ่ง แล้วเก็บในถุงพลาสติก ราวเอทานอล 40-50 เปอร์เซ็นต์ ลงไปให้ทั่ว ปิดปากถุงให้สนิท จะช่วยยืดอายุไปได้หลายเดือน

8. ขณะเก็บตัวอย่างให้บันทึกข้อมูลต่างๆ ของพืชที่เก็บตัวอย่างไปด้วย ได้แก่ ชื่อผู้เก็บและหมายเลขที่เก็บ สถานที่เก็บ ความสูงจากระดับน้ำทะเล สภาพแวดล้อม ชื่อพืชที่เรียกในท้องถิ่น การใช้ประโยชน์ วันที่เก็บตัวอย่าง ลงในสมุดบันทึก

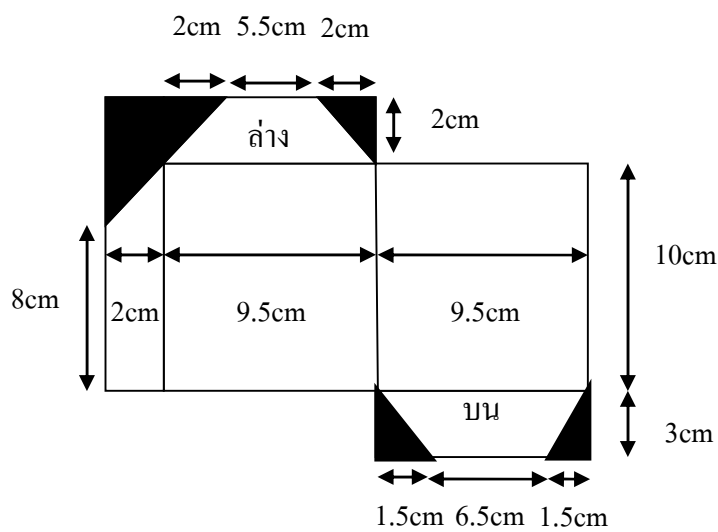
9. ตัวอย่างพืชที่เก็บและทำแห้งแล้ว ให้อบน้ำยากันเชื้อราและยาฆ่าแมลง เพื่อกันแมลงกินตัวอย่าง และราที่จะทำลายชิ้นตัวอย่าง แล้วนำไปอบให้แห้งสนิทอีกครั้งหนึ่ง

10. เมื่อตัวอย่างแห้งแล้ว นำมาตรวจวิเคราะห์ที่ชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องกับหนังสือพรรณไม้ และตัวอย่างที่หอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

11. เมื่อตรวจวิเคราะห์ชื่อวิทยาศาสตร์เรียบร้อยแล้ว ให้ติดลงบนกระดาษแข็งโดยการเย็บ หรือใช้กระดาษสีขาวตัดเป็นเส้นขนาด 5 มิลลิเมตร ติดกาวคาดทับตัวอย่างกับกระดาษแข็ง ติดแผ่นป้ายถาวร ข้อมูลพืช และใส่ไปในถุงพลาสติกใสปิดปากให้เรียบร้อย เก็บลงในถุงพลาสติกเพื่อจัดเก็บในหอพรรณไม้ต่อไป (ภาพที่ 3.6)

ภาพที่ 3.4 แผงไม้อัดขึ้นตัวอย่าง

ภาพที่ 3.5 ภาพแสดงสัดส่วนการทำของสำหรับใส่ดอก ผล เมล็ดที่ร่วง หรือพืชขนาดเล็ก

ภาพที่ 3.6 การติดตัวอย่างพันธุ์ไม้ในแผ่นกระดาษติดพรรณไม้

บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ผลการวิจัย

การศึกษาความหลากหลายของพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

จากการสำรวจสภาพป่าในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วนั้นพบว่า พื้นที่ป่าส่วนใหญ่ มีสภาพเป็นป่าเต็งรัง (Dipterocarp forest) พรรณไม้เด่นที่มีปริมาณมากคือ เต็ง (*Shorea obtusa*) รัง (*Shorea siamensis*) พลวง (*Dipterocarpus tuberculatus*) ประดู่ป่า (*Pterocarpus macrocarpus*) ในบางพื้นที่มีต้นฉนวน (*Dalbergia nigrescens*) ขึ้นอยู่ค่อนข้างมาก และมีไม้เพ็ก (*Vietnamosasa pusilla*) (ภาพที่ 3.2) เป็นไม้พื้นล่างขึ้นปกคลุมพื้นดินในบริเวณกว้าง เมื่อถึงฤดูแล้ง ไม้เพ็กจะแห้งกรอบ กลายเป็นเชื้อไฟอย่างดี ทำให้เป็นสาเหตุการลุกลามของไฟป่าออกไปเป็นบริเวณกว้าง พอถึงฤดูฝนสภาพป่าก็จะกลับคืนมา ซึ่งพบพรรณไม้โดยสามารถระบุชนิดได้ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 รายชื่อพรรณไม้ที่พบในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์
1.	สังกรณี	<i>Barleria strigosa</i> Willd.	Acanthaceae
2.	ต้อยติ่งขาว	<i>Ruellia tuberosa</i> L.	Acanthaceae
3.	หนามแน่ขาว	<i>Thunbergia fragrans</i> Roxb.	Acanthaceae
4.	รางจืด	<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	Acanthaceae
5.	บานไม่รู้โรยป่า	<i>Gomphrena celosioides</i> Mart.	Amaranthaceae
6.	พลับพลึงน้อย	<i>Crinum serrulatum</i> Baker	Amaryllidaceae
7.	พลับพลึง	<i>Crinum wattii</i> Baker	Amaryllidaceae
8.	ชนนไชยใบใหญ่	<i>Buchanania lanzan</i> Spreng.	Anacardiaceae
9.	ชนนไชยใบเล็ก	<i>Buchanania siamensis</i> Miq.	Anacardiaceae
10.	กื้ก, มะกอกก้น	<i>Lanea coromandelica</i> (Houtt.) Merr.	Anacardiaceae
11.	นมวัว	<i>Anomianthus dulcis</i> (Dunal) J. Sinclair	Annonaceae
12.	นมแมวป่า	<i>Ellipeiopsis ferruginea</i> (Buch.-Ham. ex Hook.f. & Thomson) R.E.Fr.	Annonaceae
13.	ขางหัวหมู	<i>Milusa velutina</i> (Dunal) Hook.f. & Thomson	Annonaceae
14.	พีพวน	<i>Uvaria rufa</i> Blume	Annonaceae

15.	ส้มลม	<i>Aganonerion polymorphum</i> Pierre ex Spire	Apocynaceae
16.	โมกเครือ	<i>Amphineurion marginatum</i> (Roxb.) D.J.Middleton	Apocynaceae
17.	รัก	<i>Calotropis gigantea</i> (L.) Dryand.	Apocynaceae
18.	ว่านสามพี่น้อง	<i>Ceropegia sootepensis</i> Craib	Apocynaceae
19.	จุกโรหิณี	<i>Dischidia major</i> (Vahl) Merr.	Apocynaceae
20.	พุดทุ่ง	<i>Holarrhena curtisii</i> King & Gamble	Apocynaceae
21.	โมกหลวง	<i>Holarrhena pubescens</i> Wall. ex G.Don	Apocynaceae
22.	ค้าง	<i>Hoya kerrii</i> Craib	Apocynaceae
23.	ค้างใหญ่	<i>Hoya pachyclada</i> Kerr	Apocynaceae
24.	เครือปลาแสงแดง	<i>Ichnocarpus frutescens</i> (L.) W.T.Aiton	Apocynaceae
25.	โทสงขาว	<i>Marsdenia tenacissima</i> (Roxb.) Moon	Apocynaceae
26.	จมูกปลาหลด	<i>Sarcostemma secamone</i> (L.) Bennet	Apocynaceae
27.	เพชรหึงตัดกาด	<i>Spirolobium cambodianum</i> Baill.	Apocynaceae
28.	เถาประสงค์	<i>Streptocaulon juvenas</i> (Lour.) Merr.	Apocynaceae
29.	เถาวัลย์แดง	<i>Toxocarpus villosus</i> (Blume) Decne.	Apocynaceae
30.	โมกมัน	<i>Wrightia pubescens</i> R.Br.	Apocynaceae
31.	อีลอก	<i>Amorphophallus napiger</i> Gagnep.	Araceae
32.	บุก	<i>Amorphophallus paeoniifolius</i> (Dennst.) Nicolson	Araceae
33.	เป้ง	<i>Phoenix acaulis</i> Ham.	Arecaceae
34.	สามสิบ, ผักซี่ช้าง	<i>Asparagus racemosus</i> Willd.	Asparagaceae
35.	กะเม็ง	<i>Eclipta prostrata</i> (L.) L.	Asteraceae
36.	ผักแครด	<i>Synedrella nodiflora</i> (L.) Gaertn.	Asteraceae
37.	แคขาว, แคนา	<i>Dolichandrone serrulata</i> (Wall. ex DC.) Seem.	Bignoniaceae
38.	ปีบ, กาสะลอง	<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	Bignoniaceae
39.	หญ้าวงช้าง	<i>Heliotropium indicum</i> L.	Boraginaceae
40.	หญ้านกยูง	<i>Heliotropium strigosum</i> Willd.	Boraginaceae
41.	สร้อยจันทร์	<i>Burmannia coelestis</i> D.Don	Burmanniaceae
42.	สะเดาดิน	<i>Lobelia alsinoides</i> Lam.	Campanulaceae

43.	พังกาเหรา	<i>Trema orientalis</i> (L.) Blume	Cannabaceae
44.	หนามเกาะไก่อ	<i>Capparis flavicans</i> Kurz	Capparaceae
45.	ชูชี	<i>Capparis micracantha</i> DC.	Capparaceae
46.	หมากแตก	<i>Celastrus paniculatus</i> Willd.	Celastraceae
47.	มะตุ๊ก	<i>Siphonodon celastrineus</i> Griff.	Celastraceae
48.	ผักเสี้ยน	<i>Cleome gynandra</i> L.	Cleomaceae
49.	ผักเสี้ยนผี	<i>Cleome viscosa</i> L.	Cleomaceae
50.	ตัวแดง, ตัวเกลี้ยง	<i>Cratoxylum cochinchinense</i> (Lour.) Blume	Clusiaceae
51.	ตัว	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer	Clusiaceae
52.	ชะมวง	<i>Garcinia cowa</i> Roxb. ex DC.	Clusiaceae
53.	ดองดึง	<i>Gloriosa superba</i> L.	Colchicaceae
54.	ติ่งตั้ง	<i>Getonia floribunda</i> (Roxb.) Lam.	Combretaceae
55.	รกฟ้า	<i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth	Combretaceae
56.	สกุณี	<i>Terminalia calamansanai</i> (Blanco) Rolfe	Combretaceae
57.	ผักปลาบ	<i>Cyanotis axillaris</i> (L.) D.Don ex Sweet	Commelinaceae
58.	หญ้าหัวรากน้อย	<i>Cyanotis cristata</i> (L.) D.Don	Commelinaceae
59.	หญ้าหอนเงือก	<i>Murdannia gigantea</i> (Vahl) G.Brückn.	Commelinaceae
60.	จิงจ้อ	<i>Aniseia martinicensis</i> (Jacq.) Choisy	Convolvulaceae
61.	เถาฟ้าระงับ	<i>Argyreia breviscarpa</i> (Kerr) Ooststr.	Convolvulaceae
62.	เถากระดิ่งข้าง	<i>Argyreia lanceolata</i> Choisy	Convolvulaceae
63.	หุน	<i>Argyreia osyrensis</i> (Roth) Choisy	Convolvulaceae
64.	สะอึก	<i>Ipomoea obscura</i> (L.) Ker Gawl.	Convolvulaceae
65.	จิงจ้อผี	<i>Jacquemontia paniculata</i> (Burm.f.) Hallier f.	Convolvulaceae
66.	เอื้องหมายนา	<i>Costus speciosus</i> (Koen.) Sm.	Costaceae
67.	ขี้กาแดง	<i>Gymnopetalum scabrum</i> (Lour.) W.J. de Wilde & Duyfjes	Cucurbitaceae
68.	ปรง	<i>Cycas circinalis</i> L.	Cycadaceae
69.	กกทราย	<i>Cyperus iria</i> L.	Cyperaceae
70.	หญ้าคมบาง	<i>Scleria levis</i> Retz.	Cyperaceae
71.	ส้านดิน	<i>Dillenia hookeri</i> Pierre	Dilleniaceae

72.	सानใหญ่	<i>Dillenia obovata</i> (Blume) Hoogland	Dilleniaceae
73.	सानโตเต	<i>Dillenia parviflora</i> Griff.	Dilleniaceae
74.	รสสุคนธ์	<i>Tetracera loureiri</i> (Finet & Gagnep.) Pierre ex Craib	Dilleniaceae
75.	กลอย	<i>Dioscorea hispida</i> Dennst. var. <i>hispida</i>	Dioscoreaceae
76.	ยางกราด สะแบง	<i>Dipterocarpus intricatus</i> Dyer	Dipterocarpaceae
77.	พลวง, กุง	<i>Dipterocarpus tuberculatus</i> Roxb.	Dipterocarpaceae
78.	เต็ง	<i>Shorea obtusa</i> Wall.	Dipterocarpaceae
79.	รัง	<i>Shorea siamensis</i> Miq.	Dipterocarpaceae
80.	จอกบ่วง	<i>Drosera burmanni</i> Vahl	Droseraceae
81.	หญ้าน้ำค้าง	<i>Drosera indica</i> L.	Droseraceae
82.	ตะโกนา	<i>Diospyros rhodocalyx</i> Kurz	Ebenaceae
83.	เมาไขปลา	<i>Antidesma ghaesembilla</i> Gaertn.	Euphorbiaceae
84.	ชำชาเตี้ย	<i>Bridelia harmandii</i> Gagnep.	Euphorbiaceae
85.	เต็งหนาม	<i>Bridelia retusa</i> (L.) A.Juss.	Euphorbiaceae
86.	มะกาเครือ	<i>Bridelia stipularis</i> (L.) Blume	Euphorbiaceae
87.	ลูกใต้ใบ	<i>Phyllanthus amarus</i> Schumach. & Thonn.	Euphorbiaceae
88.	มะขามป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	Euphorbiaceae
89.	ขางอำไพ	<i>Phyllanthus virgatus</i> G.Forst.	Euphorbiaceae
90.	ผักหวานบ้าน	<i>Sauropus androgynus</i> (L.) Merr.	Euphorbiaceae
91.	ขันทองพญาบาท	<i>Suregada multiflorum</i> (A.Juss.) Baill.	Euphorbiaceae
92.	กระถินพิมาน	<i>Acacia harmandiana</i> (Pierre) Gagnep.	Fabaceae
93.	หนามหัน	<i>Acacia megaladena</i> Desv.	Fabaceae
94.	โสนทางไก่	<i>Aeschynomene indica</i> L.	Fabaceae
95.	มะค่าโมง	<i>Azelia xylocarpa</i> (Kurz) Craib	Fabaceae
96.	พฤษภ	<i>Albizia lebeck</i> (L.) Benth.	Fabaceae
97.	กาหลง	<i>Bauhinia acuminata</i> L.	Fabaceae
98.	ปอเจียน	<i>Bauhinia bracteata</i> (Graham ex Benth.) Baker	Fabaceae
99.	ทองกวาว	<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.	Fabaceae
100.	คูน	<i>Cassia fistula</i> L.	Fabaceae

101.	แสมสาร	<i>Cassia garretiana</i> Craib	Fabaceae
102.	พะยุง	<i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierre	Fabaceae
103.	ฉนวน	<i>Dalbergia nigrescens</i> Kurz	Fabaceae
104.	หางนกยูงฝรั่ง	<i>Delonix regia</i> (Bojer ex Hook.) Raf.	Fabaceae
105.	กระดุกอี่ง	<i>Dendrolobium triangulare</i> (Retz.) Schindl. subsp. <i>triangulare</i>	Fabaceae
106.	เถาว์ลย้เปรี๊ยง	<i>Derris scandens</i> (Roxb.) Benth.	Fabaceae
107.	ฝี่เสื้อน้	<i>Desmodium styracifolium</i> (Osbeck) Merr.	Fabaceae
108.	หมากเค็ง	<i>Dialium cochinchinensis</i> Pierre	Fabaceae
109.	แห้วประคู้	<i>Eriosema chinense</i> Vogel	Fabaceae
110.	กระถิน	<i>Leucaena leucocephala</i> (Lam.) de Wit	Fabaceae
111.	กระพี้จั้น	<i>Millettia brandisiana</i> Kurz	Fabaceae
112.	อะรง	<i>Peltophorum dasyrachis</i> (Miq.) Kurz	Fabaceae
113.	เกล็ดลิ้นใหญ่	<i>Phyllodium pulchellum</i> (L.) Desv.	Fabaceae
114.	ประคู้ป่า	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	Fabaceae
115.	ซุมเห็ดเล็ก	<i>Senna occidentalis</i> (L.) Link	Fabaceae
116.	ขี้เหล็ก	<i>Senna siamea</i> (Lam.) H.S.Irwin & Barneby	Fabaceae
117.	มะค่าแต้, แต้ โหล่น	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm & Miq.	Fabaceae
118.	เถาพันซ่าย	<i>Spatholobus parviflorus</i> (DC.) Kuntze	Fabaceae
119.	ครามป่า	<i>Tephrosia purpurea</i> (L.) Pers.	Fabaceae
120.	ถั่วโหนดกยาน	<i>Tephrosia vestita</i> Vogel	Fabaceae
121.	หางหมาจอก	<i>Uria crinata</i> (L.) Desv. ex DC.	Fabaceae
122.	หางกระรอก	<i>Uria lagopodioides</i> (L.) DC.	Fabaceae
123.	หางกระรอก	<i>Uria rotundata</i> Craib	Fabaceae
124.	แดงนา	<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub.	Fabaceae
125.	หมากเบน	<i>Flacourtia indica</i> (Burm.f.) Merr.	Flacourtiaceae
126.	กันเกรา	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	Gentianaceae
127.	สันตะวาใบพาย	<i>Ottelia alismoides</i> (L.) Pers.	Hydrocharitaceae
128.	ดีเอียน	<i>Hydrolea zeylanica</i> (L.) Vahl	Hydroleaceae
129.	ว่านสากเหล็ก	<i>Molineria latifolia</i> (Dryand. ex W.T.Aiton) Herb. ex Kurz	Hypoxidaceae

130.	กระเทียมนา	<i>Calamaria coromandelina</i> (L. f.) Kuntze	Isoetaceae
131.	ช้องแมวชน	<i>Gmelina paniculata</i> H.R. Fletcher	Lamiaceae
132.	แมงลักคา	<i>Hyptis suaveolens</i> (L.) Poit.	Lamiaceae
133.	หญ้านกเค้า	<i>Leucas lavandulifolia</i> Sm.	Lamiaceae
134.	ช่อนกระแต	<i>Premna herbacea</i> Roxb.	Lamiaceae
135.	อัครีทวาร	<i>Rotheca serrata</i> (L.) Steane & Mabb.	Lamiaceae
136.	สังวาลพระอินทร์	<i>Cassytha filiformis</i> L.	Lauraceae
137.	หมีเหม็น	<i>Litsea glutinosa</i> (Lour.) C.B.Rob.	Lauraceae
138.	กระโดน	<i>Careya arborea</i> Roxb.	Lecythidaceae
139.	สาหร่ายข้าว เหนียว	<i>Utricularia aurea</i> Lour.	Lentibulariaceae
140.	แสลงใจ	<i>Strychnos nux-vomica</i> L.	Loganiaceae
141.	อินทนิลบก	<i>Lagerstroemia macrocarpa</i> Wall.	Lythraceae
142.	อินทนิลน้ำ	<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	Lythraceae
143.	โสมขบา	<i>Abelmoschus moschatus</i> Medik.	Malvaceae
144.	หัวไก่โศก, ทองพันดูล	<i>Decaschistia parviflora</i> Kurz	Malvaceae
145.	หญ้าบิด	<i>Grewia abutilifolia</i> Vent. ex Juss.	Malvaceae
146.	ขี้ตุน ปอขี้ไก่	<i>Helicteres angustifolia</i> L.	Malvaceae
147.	ปอเต่าไห้	<i>Helicteres hirsuta</i> Lour.	Malvaceae
148.	ข้าวจีเล็ก	<i>Helicteres lanceolata</i> A.DC.	Malvaceae
149.	ปอต่อม	<i>Hibiscus glanduliferus</i> Craib	Malvaceae
150.	เส็งเล็ก	<i>Melochia corchorifolia</i> L.	Malvaceae
151.	ขี้อัน อันแดง	<i>Pavonia rigida</i> (Wall. ex Mast.) Hochr.	Malvaceae
152.	หญ้าขัดใบป้อม	<i>Sida cordifolia</i> (L.)	Malvaceae
153.	พลองเหมือด	<i>Memecylon edule</i> Roxb.	Melastomaceae
154.	สะเดา	<i>Azadirachta indica</i> A.Juss.	Meliaceae
155.	บัวบก	<i>Stephania pierrei</i> Diels	Menispermaceae
156.	มะเดื่อปล้อง	<i>Ficus hispida</i> L.f.	Moraceae
157.	โพขี้นก	<i>Ficus rumphii</i> Blume	Moraceae
158.	หว่า	<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels	Myrtaceae
159.	ข้างนาว	<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	Ochnaceae

160.	น้ำใจใคร่	<i>Olax psittacorum</i> (Willd.) Vahl	Olacaceae
161.	ใส่ไก่	<i>Jusminum anodontum</i> Gagnep.	Oleaceae
162.	พญารากดำ	<i>Ludwigia octovalvis</i> (Jacq.) P.H.Raven	Onagraceae
163.	ผักตีนนกยูง	<i>Helminthostachys zeylanica</i> (L.) Hook.	Ophioglossaceae
164.	เฟิร์นช้อนแดง	<i>Ophioglossum nudicaule</i> L.f.	Ophioglossaceae
165.	เฟิร์นช้อนเขียว	<i>Ophioglossum petiolatum</i> Hook.	Ophioglossaceae
166.	ผักหวานป่า	<i>Melientha suavis</i> Pierre	Opiliaceae
167.	เอื้องเข็มแสด	<i>Ascocentrum miniatum</i> (Lindl.) Schltr.	Orchidaceae
168.	เอื้องดอกมะขาม	<i>Dendrobium delacourii</i> Guillaumin	Orchidaceae
169.	เอื้องข้าวเหนียว ลิง	<i>Dendrobium venustum</i> Teijsm. & Binn.	Orchidaceae
170.	หัวข้าวต้ม	<i>Eulophia graminea</i> Lindl.	Orchidaceae
171.	เอื้องแมงมุม	<i>Eulophia herbacea</i> Lindl.	Orchidaceae
172.	กล้วยไม้ดิน	<i>Eulophia promensis</i> Lindl.	Orchidaceae
173.	ว่านจุงนาง, อึ่ง เปาะ	<i>Geodorum recurvum</i> (Roxb.) Alston	Orchidaceae
174.	ว่านจุงนาง	<i>Geodorum terrestre</i> (L.) Garay	Orchidaceae
175.	อ้วก้ำมะหยี	<i>Habenaria anomaliflora</i> Kurzweil & Chantanaorr.	Orchidaceae
176.	อ้วก้ำมั่ว, หล้า มันปู	<i>Habenaria rostellifera</i> Rchb.f.	Orchidaceae
177.	อ้วก้ำระจุก	<i>Habenaria rumphii</i> (Brongn.) Lindl. var. <i>rumphii</i>	Orchidaceae
178.	ว่านแผ่นดินเย็น	<i>Nervilia crocifformis</i> (Zoll. & Moritzi) Seidenf.	Orchidaceae
179.	นางอ้ว	<i>Pecteilis susannae</i> (L.) Raf.	Orchidaceae
180.	ดอกดิน	<i>Aeginetia indica</i> L.	Orobanchaceae
181.	หล้าข้าวก่ำ	<i>Buchnera cruciata</i> Buch.-Ham. ex D.Don	Orobanchaceae
182.	หล้าครั่งขน	<i>Centranthera cochinchinensis</i> (Lour.) Merr.	Orobanchaceae
183.	หล้าโคมเหลือง	<i>Centranthera tranquebarica</i> (Spreng.) Merr.	Orobanchaceae

184.	กระเทียมยอบ	<i>Biophytum sensitivum</i> (L.) DC	Oxalidaceae
185.	ผักสาบ	<i>Adenia viridiflora</i> Craib	Passifloraceae
186.	กระทกรก	<i>Passiflora foetida</i> L.	Passifloraceae
187.	งา	<i>Sesamum indicum</i> L.	Pedaliaceae
188.	ไผ่ป่า	<i>Bambusa bambos</i> (L.) Voss	Poaceae
189.	หญ้าคา	<i>Imperata cylindrical</i> (L.) P.Beauv.	Poaceae
190.	แฝก	<i>Vetiveria ziznioides</i> (L.) Nash ex Small	Poaceae
191.	โจด	<i>Vietnamosasa ciliata</i> (A.Camus) T.Q.Nguyen	Poaceae
192.	เพ็็ก	<i>Vietnamosasa pusilla</i> (A.Chev. & A.Camus) T.Q.Nguyen	Poaceae
193.	คำเตี้ย	<i>Polygala chinensis</i> L.	Polygalaceae
194.	คำเตี้ยดอกเหลือง	<i>Polygala triflora</i> L.	Polygalaceae
195.	เนียมต้นปีก	<i>Salomonina longiciliata</i> Kurz	Polygalaceae
196.	ผักตบไทย	<i>Monochoria hastata</i> (L.) Solms	Pontederiaceae
197.	ขาเขียด	<i>Monochoria vaginalis</i> (Burm.f.) C.Presl ex Kunth	Pontederiaceae
198.	ผักเบี้ยหิน	<i>Portulaca oleracea</i> L.	Portulacaceae
199.	ตะครอง	<i>Ziziphus cambodiana</i> Pierre	Rhamnaceae
200.	เงียงดุก	<i>Canthium berberidifolium</i> Geddes	Rubiaceae
201.	ระเวียง	<i>Catunaregam spathulifolia</i> Tirveng.	Rubiaceae
202.	มะเค็ด หนาม แห้ง	<i>Catunaregam tomentosa</i> (Blume ex DC.) Tirveng.	Rubiaceae
203.	มะคังแดง	<i>Dioecrescis erythroclada</i> (Kurz) Tirveng.	Rubiaceae
204.	ปัดหิน	<i>Gardenia collinsiae</i> Craib	Rubiaceae
205.	กระมอบ	<i>Gardenia obtusifolia</i> Roxb. ex Hook.f.	Rubiaceae
206.	ขว้าว	<i>Haldina cordifolia</i> (Roxb.) Ridsdale	Rubiaceae
207.	หญ้าลิ้นงู	<i>Hedyotis diffusa</i> Willd.	Rubiaceae
208.	อุโลก ส้มกบ	<i>Hymenodictyon orixense</i> (Roxb.) Mabb.	Rubiaceae
209.	เข็มน้ำ	<i>Ixora nigricans</i> R.Br. ex Wight & Arn.	Rubiaceae
210.	หญ้าารากขาว	<i>Knoxia brachycarpa</i> R.Br. ex Hook.f	Rubiaceae

211.	กระพุ่มนา	<i>Mitragyna diversifolia</i> (Wall. ex G.Don) Havil.	Rubiaceae
212.	ยอบ้าน	<i>Morinda citrifolia</i> L.	Rubiaceae
213.	ยอป่า	<i>Morinda coreia</i> Ham.	Rubiaceae
214.	ผักค้ำคาว	<i>Oldenlandia ovatifolia</i> (Cav.) DC.	Rubiaceae
215.	เข็มป่า	<i>Pavetta indica</i> L.	Rubiaceae
216.	มะตูม	<i>Aegle marmelos</i> (L.) Corrêa	Rutaceae
217.	สีฟันคนทา	<i>Harrisonia perforata</i> (Blanco) Merr.	Rutaceae
218.	ต่อไส้	<i>Allophyllus cobbe</i> (L.)	Sapindaceae
219.	มะหาด	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	Sapindaceae
220.	เข็มแดง	<i>Lindernia aculeata</i> (Bonati) T. Yamaz.	Scrophulariaceae
221.	หมากลิ้นน้ำค่าง	<i>Lindernia antipoda</i> (L.) Alston	Scrophulariaceae
222.	ผักอีแฮ	<i>Lindernia ciliata</i> (Colsm.) Pennell	Scrophulariaceae
223.	หญ้ากานหอยตัว เมีย	<i>Lindernia crustacea</i> (L.) F.Muell.	Scrophulariaceae
224.	ผักเบี้ยทราย	<i>Lindernia pierreanoides</i> T.Yamaz.	Scrophulariaceae
225.	หญ้าพูสี	<i>Lindernia pusilla</i> (Willd.) Bold	Scrophulariaceae
226.	กรดน้ำ	<i>Scoparia dulcis</i> L.	Scrophulariaceae
227.	เขื่องสยาม	<i>Smilax siamensis</i> T.Koyama	Smilacaceae
228.	โทองเทง	<i>Physalis angulate</i> L.	Solanaceae
229.	มะอึ๊ก	<i>Solanum stramonifolium</i> Jacq.	Solanaceae
230.	หนอนตายอยาก	<i>Stemona aphylla</i> Craib	Stemonaceae
231.	หนอนตายหยาก	<i>Stemona involuta</i> Inthachub	Stemonaceae
232.	หนอนตายหยาก	<i>Stemona tuberosa</i> Lour	Stemonaceae
233.	ท้าวยายม่อม	<i>Tacca leontopetaloides</i> (L.) Kuntze	Taccaceae
234.	กฤษณา	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte	Thymelaeaceae
235.	ปอพราน	<i>Colona auriculata</i> (Desv.) Craib	Tiliaceae
236.	พลับปลา	<i>Microcos tomentosa</i> Sm.	Tiliaceae
237.	พังกูเขียว	<i>Stachytarpheta jamaicensis</i> (L.) Vahl	Verbenaceae
238.	เครืออีโก้ย	<i>Ampelocissus martini</i> Planch.	Vitaceae
239.	กะตังใบ	<i>Leea indica</i> (Burm.f.) Merr.	Vitaceae
240.	กะตังใบแดง	<i>Leea rubra</i> Blume ex Spreng.	Vitaceae

241.	กะตังใบ	<i>Leea thorelii</i> Gagnep.	Vitaceae
242.	เถาคัน	<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planch.	Vitaceae
243.	กระถินทุ่ง	<i>Xyris indica</i> L.	Xyridaceae
244.	กระชาย	<i>Boesenbergia rotunda</i> (L.) Mansf	Zingiberaceae
245.	บัวสวรรค์, ปทุมมา	<i>Curcuma alismatifolia</i> Gagnep.	Zingiberaceae
246.	กระเจียว	<i>Curcuma angustifolia</i> Roxb.	Zingiberaceae
247.	ช่อมรกต	<i>Curcuma harmandii</i> Gagnep.	Zingiberaceae
248.	กระเจียวขาว	<i>Curcuma singularis</i> Gagnep.	Zingiberaceae
249.	ข่าลิง	<i>Globba annamensis</i> Gagnep.	Zingiberaceae
250.	เปราะ	<i>Kaempferia galanga</i> L.	Zingiberaceae
251.	ว่านเพชรน้อย	<i>Stahlianthus campanulatus</i> Kuntze	Zingiberaceae
252.	กระเทียม	<i>Zingiber barbatum</i> Wall.	Zingiberaceae
253.	ขิงป่า	<i>Zingiber gramineum</i> Noronha ex Blume	Zingiberaceae
254.	ขิงแครง	<i>Zingiber junceum</i> Gagnep.	Zingiberaceae
255.	กระเทียม	<i>Zingiber zerumbet</i> (L.) Roscoe ex Sm.	Zingiberaceae

การสำรวจพรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว สามารถระบุชนิดได้จำนวน 255 ชนิด โดยจำแนกเป็นวงศ์ต่างๆ คือ วงศ์เหือกปลาหมอ (Acanthaceae) 3 สกุล 4 ชนิด, วงศ์บานไม่รู้โรย (Amaranthaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์พลับพลึง (Amaryllidaceae) 1 สกุล 2 ชนิด, วงศ์มะม่วง (Anacardiaceae) 2 สกุล 3 ชนิด, วงศ์กระดังงา (Annonaceae) 4 สกุล 4 ชนิด, วงศ์โมก (Apocynaceae) 15 สกุล 16 ชนิด, วงศ์บุกบอน (Araceae) 1 สกุล 2 ชนิด, วงศ์ปาล์ม (Arecaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ปริก (Asparagaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ทานตะวัน (Asteraceae) 2 สกุล 2 ชนิด, วงศ์แค (Bignoniaceae) 2 สกุล 2 ชนิด, วงศ์หูกวางช้าง (Boraginaceae) 1 สกุล 2 ชนิด, วงศ์หูกวางช้าง (Burmanniaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์พระจันทร์ครึ่งซีก (Campanulaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์กัญชา (Cannabaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ไม้กุ่ม (Capparaceae) 1 สกุล 2 ชนิด, วงศ์หมากแตก (Celastaceae) 2 สกุล 2 ชนิด, วงศ์ผักเสี้ยน (Cleomaceae) 1 สกุล 2 ชนิด, วงศ์มังคุด (Clusiaceae) 2 สกุล 3 ชนิด, วงศ์ดองดึง (Colchicaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์สะแกนา (Combretaceae) 2 สกุล 3 ชนิด, วงศ์ผักปลาบ (Commelinaceae) 2 สกุล 3 ชนิด, วงศ์ผักบุง (Convolvulaceae) 4 สกุล 6 ชนิด, วงศ์เอื้องหมายนา (Costaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์แตง (Cucurbitaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ปรง (Cycadaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์กก (Cyperaceae) 2 สกุล 2 ชนิด, วงศ์สำน (Dilleniaceae) 2 สกุล 4 ชนิด, วงศ์

กลอย (Dioscoreaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ยางนา (Dipterocarpaceae) 2 สกุล 4 ชนิด, วงศ์หญ้า
 น้ำค้าง (Droseraceae) 1 สกุล 2 ชนิด, วงศ์มะพลับ (Ebenaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์เปล้า
 (Euphorbiaceae) 5 สกุล 9 ชนิด, วงศ์ถั่ว (Fabaceae) 26 สกุล 33 ชนิด, วงศ์หมากเบน
 (Flacourtiaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ดอกหรีด (Gentianaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์สันตะวา
 (Hydrocharitaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ดีเอ็น (Hydroleaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ว่านสาก
 เหล็ก (Hypoxidaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์กระเทียมนา (Isoetaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์กะเพรา
 (Lamiaceae) 5 สกุล 5 ชนิด, วงศ์อบเชย (Lauraceae) 2 สกุล 2 ชนิด, วงศ์กระโดน
 (Lecythidaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์สาหร่ายข้าวเหนียว (Lentibulariaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์
 แผลงใจ (Loganiaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ตะแบก (Lythraceae) 1 สกุล 2 ชนิด, วงศ์ชบา
 (Malvaceae) 8 สกุล 10 ชนิด, วงศ์โคลงเคลง (Melastomaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์สะเดา
 (Meliaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์บอระเพ็ด (Menispermaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ไทร
 (Moraceae) 1 สกุล 2 ชนิด, วงศ์ฝรั่ง (Myrtaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ข่าน้ำ (Ochnaceae) 1
 สกุล 1 ชนิด, วงศ์น้ำใจใคร่ (Olacaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์มะลิ (Oleaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์
 พญารากดำ (Onagraceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ผักตีนนกยูง (Ophioglossaceae) 2 สกุล 3 ชนิด,
 วงศ์ผักหวานป่า (Opiliaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์กล้วยไม้ (Orchidaceae) 7 สกุล 13 ชนิด, วงศ์
 ดอกดิน (Orobanchaceae) 3 สกุล 4 ชนิด, วงศ์กระทืบยอด (Oxalidaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์
 เสาวรส (Passifloraceae) 2 สกุล 2 ชนิด, วงศ์งา (Pedaliaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์หญ้า
 (Poaceae) 4 สกุล 5 ชนิด, วงศ์คำเตี้ย (Polygalaceae) 2 สกุล 3 ชนิด, วงศ์ผักตบชวา
 (Pontederiaceae) 1 สกุล 2 ชนิด, วงศ์ผักเบี้ยหิน (Portulacaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์พุทรา
 (Rhamnaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์เข็ม (Rubiaceae) 13 สกุล 16 ชนิด, วงศ์ส้ม (Rutaceae) 2
 สกุล 2 ชนิด, วงศ์ลำไย (Sapindaceae) 2 สกุล 2 ชนิด, วงศ์มณฑีรทอง (Scrophulariaceae) 2
 สกุล 7 ชนิด, วงศ์ห่วยข้าวเย็น (Smilacaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์มะเขือ (Solanaceae) 2 สกุล 2
 ชนิด, วงศ์หนอนตายหยาก (Stemonaceae) 1 สกุล 3 ชนิด, วงศ์ค่างคาวดำ (Taccaceae) 1 สกุล 1
 ชนิด, วงศ์กฤษณา (Thymelaeaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์ปอพราน (Tiliaceae) 2 สกุล 2 ชนิด,
 วงศ์เวอร์บีน่า (Verbenaceae) 1 สกุล 1 ชนิด, วงศ์องุ่น (Vitaceae) 3 สกุล 5 ชนิด, วงศ์กระถินทุ่ง
 (Xyridaceae) 1 สกุล 1 ชนิด และวงศ์ขิงข่า (Zingiberaceae) 6 สกุล 12 ชนิด (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวนวงศ์ สกุล และชนิดของพรรณไม้ในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ลำดับที่	ชื่อวงศ์	จำนวนสกุล	จำนวนชนิด
1.	Acanthaceae	3	4
2.	Amaranthaceae	1	1
3.	Amaryllidaceae	1	2
4.	Anacardiaceae	2	3
5.	Annonaceae	4	4
6.	Apocynaceae	15	16
7.	Araceae	1	2
8.	Arecaceae	1	1
9.	Asparacaceae	1	1
10.	Asteraceae	2	2
11.	Bignoniaceae	2	2
12.	Boraginaceae	1	2
13.	Burmanniaceae	1	1
14.	Campanulaceae	1	1
15.	Cannabaceae	1	1
16.	Capparaceae	1	2
17.	Celastraceae	2	2
18.	Cleomaceae	1	2
19.	Clusiaceae	2	3
20.	Colchicaceae	1	1
21.	Combretaceae	2	3

22.	Commelinaceae	2	3
23.	Convolvulaceae	4	6
24.	Costaceae	1	1
25.	Cucurbitaceae	1	1
26.	Cycadaceae	1	1
27.	Cyperaceae	2	2
28.	Dilleniaceae	2	4
29.	Dioscoreaceae	1	1
30.	Dipterocarpaceae	2	4
31.	Droseraceae	1	2
32.	Ebenaceae	1	1
33.	Euphorbiaceae	5	9
34.	Fabaceae	26	33
35.	Flacourtiaceae	1	1
36.	Gentianaceae	1	1
37.	Hydrocharitaceae	1	1
38.	Hydroleaceae	1	1
39.	Hypoxidaceae	1	1
40.	Isoetaceae	1	1
41.	Lamiaceae	5	5
42.	Lauraceae	2	2
43.	Lecythidaceae	1	1
44.	Lentibulariaceae	1	1

45.	Loganiaceae	1	1
46.	Lythraceae	1	2
47.	Malvaceae	8	10
48.	Melastomaceae	1	1
49.	Meliaceae	1	1
50.	Menispermaceae	1	1
51.	Moraceae	1	2
52.	Myrtaceae	1	1
53.	Ochnaceae	1	1
54.	Olacaceae	1	1
55.	Oleaceae	1	1
56.	Onagraceae	1	1
57.	Ophioglossaceae	2	3
58.	Opiliaceae	1	1
59.	Orchidaceae	7	13
60.	Orobanchaceae	3	4
61.	Oxalidaceae	1	1
62.	Passifloraceae	2	2
63.	Pedaliaceae	1	1
64.	Poaceae	4	5
65.	Polygalaceae	2	3
66.	Pontederiaceae	1	2
67.	Portulacaceae	1	1

68.	Rhamnaceae	1	1
69.	Rubiaceae	13	16
70.	Rutaceae	2	2
71.	Sapindaceae	2	2
72.	Scrophulariaceae	2	7
73.	Smilacaceae	1	1
74.	Solanaceae	2	2
75.	Stemonaceae	1	3
76.	Taccaceae	1	1
77.	Thymelaeaceae	1	1
78.	Tiliaceae	2	2
79.	Verbenaceae	1	1
80.	Vitaceae	3	5
81.	Xyridaceae	1	1
82.	Zingiberaceae	6	12
รวม		193	255

จากการสำรวจพบพรรณไม้พื้นเมืองที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับ 13 ชนิด ได้แก่ ตั้วแดง (*Cratoxylum formosum* (Jack) Dyer) ช้องแมวขน (*Gmelina paniculata* H.R. Fletcher) หมากลิ้นน้ำค้าง (*Lindernia antipoda* (L.) Alston) ปอต่อม (*Hibiscus glanduliferus* Craib) เอื้องแมงมุม (*Eulophia herbacea* Lindl.) ว่านจูงนาง (*Geodorum terrestre* (L.) Garay) ว่านเพชรน้อย (*Stahlianthus campanulatus* Kuntze) ทองพันดูล (*Decaschistia parviflora* Kurz) หางกระรอก (*Uraria lagopodioides* (L.) DC.) พุดทุ่ง (*Holarrhena curtisii* King & Gamble) ชิงป่า (*Zingiber gramineum* Noronha ex Blume) ว่านสามพี่น้อง (*Ceropegia sootepensis* Craib) และหญ้าหงอนเงือก (*Murdannia gigantea* (Vahl) G.Brückn.) (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ชนิดพรรณไม้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับ

ฤดูกาล	ทิศที่สำรวจ	ข้อมูลรายละเอียด			
		ชนิด	จำนวน	การกระจายตัว	ลักษณะเด่น
1. ฤดูหนาว (พ.ย.-ก.พ.)	เหนือ	ติ้วแดง <i>Cratoxylum formosum</i>	>20	พบกระจายทั่วไป พิกัด Zone48P X207112Y1521507	ช่วงออกดอกจะทิ้งใบ ลักษณะดอกสีชมพูคล้ายซากุระ ดอกสะพรั่งสวยงาม เหมาะกับการปลูกเป็น แถว
	ใต้	ซ็องแมวขน <i>Gmelina paniculata</i>	3	พบประปราย พิกัด Zone48P X206903Y1521256	ไม้พุ่มเตี้ย ออกดอกเป็นช่อสีเหลืองเป็นพวง
	ตะวันออก	หมากลิ้นน้ำค้าง <i>Lindernia antipoda</i>	3	พบกระจายทั่วไปในพื้นที่โล่ง มีน้ำและ พิกัด Zone48P X207039Y1520862	ไม้ล้มลุกขนาดเล็ก ขึ้นเป็นกลุ่ม ดอกสีชมพู เหมาะกับเป็นไม้กระถางเล็ก
	ตะวันตก	ปอดต้ม <i>Hibiscus glanduliferus</i>	2	พบกระจายทั่วไปในพื้นที่โล่ง พิกัด Zone48P X205470Y1520524	ไม้พุ่ม ใบสีเขียวอ่อนมีขน ดอกคล้ายดอกชบา สีเหลืองขนาดใหญ่กว่า ฝ่ามือ
2. ฤดูร้อน (มี.ค.-มิ.ย.)	เหนือ	เอื้องแมงมุม <i>Eulophia herbacea</i>	2	พบน้อยมาก ต้องขยายพันธุ์อนุรักษ์ พิกัด Zone48P X206401Y1521109	กล้วยไม้ดินขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงสีเขียว กลีบ ดอกสีขาว มีกลิ่นหอม
	ใต้	ว่านจุงนาง <i>Geodorum terrestre</i>	40	พบเพียงจุดเดียวบริเวณใกล้หนองน้ำ มีร่มเงา น้ำท่วมไม่ถึง เดินเป็นดินเหนียว พิกัด Zone48P X206306Y1520370	เป็นกล้วยไม้ดินที่แทงช่อดอกขึ้นมาจากลำ ต้นใต้ดิน ดอกสีขาว กลีบปากมีแต้มสีเหลือง อยู่ตรงกลาง มีจุดสีแดงกระจาย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) ชนิดพรรณไม้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับ

ฤดูกาล	ทิศที่สำรวจ	ข้อมูลรายละเอียด			
		ชนิด	จำนวน	การกระจายตัว	ลักษณะเด่น
		ว่านเพชรน้อย <i>Stahlianthus campanulatus</i>	8	พบกระจายอยู่บริเวณที่มีกอไผ่ป่า (<i>Bambusa bambos</i>) และไผ่เพ็ก พิกัด Zone48P X205918Y1520403	เป็นพืชวงศ์ขิงข่าที่จะออกดอกช่วงปลายฤดูแล้ง จากนั้นจะแทงใบตามขึ้นมา กลีบดอกสีขาว โคนกลีบปากสีเหลืองสด
	ตะวันออก	ทองพันดูล <i>Decaschistia parviflora</i>	>10	พบกระจายอยู่ในพื้นที่โล่ง ดินทราย น้ำแฉะ ในช่วงฤดูฝน บริเวณพลาญหิน พิกัด Zone48P X206628Y1520444	ขึ้นเป็นกอเดี่ยวๆ มีรากสะสมอาหาร ดอกสีโอรสถึงสีแดง คล้ายดอกชบา
	ตะวันตก	หางกระรอก <i>Uraria lagopodioides</i>	5	พบกระจายในพื้นที่ป่าเต็งรัง พิกัด Zone48P X206754Y1521055	ขึ้นเป็นกอเดี่ยวๆ ช่อดอกเป็นพวงคล้ายหางกระรอก ชี้ขึ้น สวยงามสะดุดตา ดอกคล้ายดอกถั่วขนาดเล็ก สีม่วง
3. ฤดูฝน (ก.ค.-ต.ค.)	เหนือ	พุดทุ่ง <i>Holarrhena curtisii</i>	>20	พบกระจายทั่วไปในพื้นที่โล่ง พิกัด Zone48P X206860Y1521524	ไม้พุ่มเดี่ยว ช่อดอกสีขาวเป็นกระจุก
	ใต้	ขิงป่า <i>Zingiber gramineum</i>	>20	กระจายทั่วไปได้ร่มเงาต้นไม้ใหญ่ในป่าเต็งรัง พิกัด Zone48P X205738Y1521335	พืชวงศ์ขิงข่าขนาดใหญ่ ช่อดอกออกจากโคนกอ ยาวประมาณ 50 cm มีขนสั้นปกคลุม แปรลกตา ดอกย่อยสีเหลือง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) ชนิดพรรณไม้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับ

ฤดูกาล	ทิศที่สำรวจ	ข้อมูลรายละเอียด			
		ชนิด	จำนวน	การกระจายตัว	ลักษณะเด่น
	ตะวันออก	ว่านสามพี่น้อง <i>Ceropegia sootepensis</i>	4	พบเพียงจุดเดียว ในป่าเต็ง พื้นดินทราย ใกล้เคียง พลาญหินที่น้ำซังและในฤดูฝน พิกัด Zone48P X206629Y1520434	ไม้เถาเลื้อยขนาดเล็ก ดอกเป็นหลอด ที่ ปลายกลีบดอกชี้ขึ้นจรดกันที่ปลาย สีแดง เข้ม
	ตะวันตก	หญ้าหงอนเงือก <i>Murdannia gigantea</i>	> 20	กระจายอยู่บริเวณพื้นที่โล่ง น้ำซังและในฤดูฝน พิกัด Zone48P X206433Y1520448	ออกดอกเป็นช่อ ก้านยาว กลีบดอกสีม่วง 3 กลีบเด่นสะดุดตา ดอกบานช่อละ 3-5 ดอก เหมาะกับปลูกเป็นแปลง

ลำดับที่ 1 ต้วแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Cratoxylum formosum* (Jack) Dyer

ชื่อพื้นเมือง: ผักต้ว ผักแต้ว

F. Clusiaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง พบได้สูงถึง 15 เมตร ลำต้นอาจพบมีหนามแข็งยื่นออกมาจำนวนมาก ใบเป็นใบเดี่ยวติดตรงข้าม รูปรี มีติ่งแหลม ใบอ่อนสีแดงสดใส เส้นใบสีเขียวอ่อน ดอกออกเป็นช่อ 4-6 ดอกตามกิ่ง กลีบเลี้ยงสีแดง 5 กลีบ กลีบดอกสีชมพูอ่อน 5 กลีบ เกสรเพศเมีย 3 อัน เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเมษายน

การใช้ประโยชน์: นอกจากยอดจะรับประทานได้แล้ว ต้วแดงเป็นต้นไม้ที่ผลัดใบก่อนออกดอก เมื่อออกดอกจะสะพรั่งสวยงามทั้งต้น คล้ายกับดอกซากุระของประเทศญี่ปุ่น จึงสามารถนำมาปลูกตามแนวถนน ทำเป็นแนวรั้ว หรือปลูกเป็นกลุ่มเพื่อให้ดอกที่สวยงามในฤดูแล้ง ซึ่งต้วเป็นพรรณไม้พื้นเมืองที่ทนความแห้งแล้งได้ดี

ภาพที่ 4.1 ต้วแดง *Cratoxylum formosum* (Jack) Dyer

ลำดับที่ 2 ช้องแมวชน ชื่อวิทยาศาสตร์: *Gmelina paniculata* H.R. Fletcher

ชื่อพื้นเมือง: -

F. Lamiaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้พุ่มขนาดเล็ก ทุกส่วนมีขนนุ่มปกคลุม กิ่งสีน้ำตาล ใบรูปหัวใจถึงรูปสามเหลี่ยม ติดตรงข้ามสลับตั้งฉาก ด้านบนก้านใบมีหนามแข็งยื่นออกมาจากกิ่ง ดอกออกที่ปลายกิ่ง ระหว่างซอกใบคู่บนสุดเป็นช่อ มีดอกจำนวนมาก กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน มีขนปกคลุม กลีบดอกสีเหลืองโคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายกลีบแยกเป็น 4 แฉก

การใช้ประโยชน์: ช้องแมวชนเป็นไม้พุ่มเตี้ย ดอกสีเหลืองสดใสเป็นพวง ดอกบานพร้อมกันหลายดอก เหมาะกับการปลูกเป็นไม้พุ่มในสวน

ภาพที่ 4.2 ช้องแมวชน *Gmelina paniculata* H.R. Fletcher

ภาพที่ 4.3 Herbarium ของช้องแมวชน *Gmelina paniculata* H.R. Fletcher

ลำดับที่ 3 หมากลิ้นน้ำค้ำ ชื่อวิทยาศาสตร์: *Lindernia antipoda* (L.) Alston

ชื่อพื้นเมือง: -

F. Scropulariaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้ล้มลุกขนาดเล็ก ใบรูปหอกถึงขอบขนานติดตรงข้ามกันขอบใบหยัก ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันที่โคน ปลายแยกเป็น 5 แฉกสีเขียว กลีบดอกสีม่วงอ่อน แบบปากบนและปากล่าง ปากล่างแบ่งเป็น 3 พู เกสรเพศผู้เป็นหมันสีเหลือง 2 อัน ฝักรูปทรงกระบอก

การใช้ประโยชน์: หมากลิ้นน้ำค้ำเป็นพืชขนาดเล็กที่ชอบขึ้นตามที่ค่อนข้างชื้นและ แสงแดดจัด ทนน้ำขังได้ ดอกขนาดเล็กสีม่วงอ่อน ต้นหนึ่งมีหลายช่อดอก ทำให้ดูมีดอกจำนวนมาก เหมาะกับการปลูกเป็นพืชคลุมดิน พืชคลุมแปลง หรือปลูกลงกระถางร่วมกับต้นไม้ที่มีขนาดใหญ่กว่า

ภาพที่ 4.4 หมากลิ้นน้ำค้ำ *Lindernia antipoda* (L.) Alston

ลำดับที่ 4 ปอต่อม

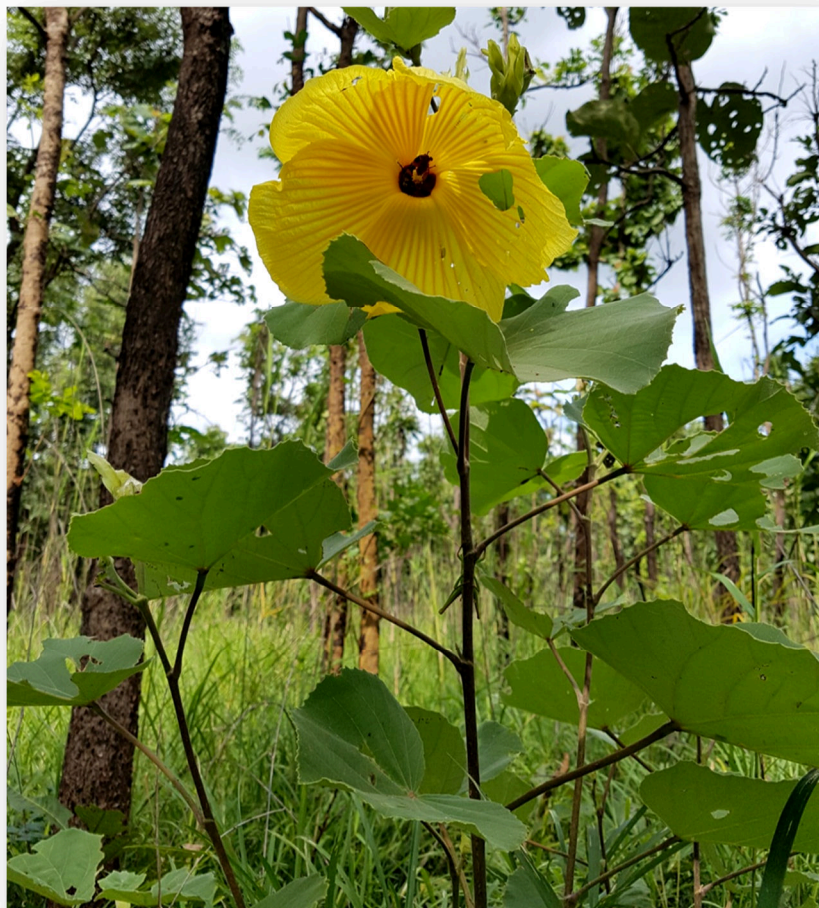
ชื่อวิทยาศาสตร์: *Hibiscus glanduliferus* Craib

ชื่อพื้นเมือง: -

F. Malvaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้พุ่ม สูงได้ถึง 2 เมตร ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปหัวใจถึงรูปกลม ของใบหยัก ดอกออกที่ปลายยอด กลีบเลี้ยงสีเขียว กลีบดอกสีเหลือง ดอกบานเต็มที่กว้างได้ถึง 20 เซนติเมตร ตรงกลางดอกสีแดงเข้ม เกสรเพศผู้จำนวนมากเชื่อมติดกัน สีเหลือง ล้อมรอบเกสรเพศเมียสีแดง

การใช้ประโยชน์: ปอต่อมเป็นพืชสกุลดอกชบาที่มีดอกขนาดใหญ่ เต็มสะดุดตา สีเหลืองสดใส่อกที่ปลายยอดของลำต้น เหมาะกับการนำมาปลูกเป็นไม้ดอกกระถางหรือไม้พุ่มเพื่อสร้างจุดเด่นในสวน เนื่องจากในสภาพป่าธรรมชาตินั้น ปอต่อมขึ้นในป่าเต็งรัง จึงทนแล้งได้ดี

ภาพที่ 4.5 ปอต่อม *Hibiscus glanduliferus* Craib

ลำดับที่ 5 เอื้องแมงมุม ชื่อวิทยาศาสตร์: *Eulophia herbacea* Lindl.

ชื่อพื้นเมือง: - ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: กล้วยไม้ดิน มีลำต้นใต้ดินอวบน้ำ ช่อดอกออกจากลำต้นใต้ดิน จำนวน 8-10 ดอก กลีบเลี้ยง 3 กลีบ สีเขียว กลีบดอกสีขาว มีกลิ่นหอม

F. Orchidaceae

การใช้ประโยชน์: เอื้องแมงมุมเป็นกล้วยไม้ดินที่ดอกมีกลิ่นหอม ช่อดอกสีเขียวกลีบดอกสีขาว ให้ความรู้สึกบริสุทธิ์สงบเย็น เหมาะกับการปลูกเป็นไม้กระถาง แต่ในธรรมชาติมีจำนวนน้อยมาก จึงควรต้องขยายพันธุ์อย่างเร่งด่วนและปลูกกลับคืนสู่ธรรมชาติ และควรใช้เทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาช่วยในการที่จะพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับเพื่อจะได้ไม่ต้องเก็บจากป่าธรรมชาติออกมาอีก

ภาพที่ 4.6 เอื้องแมงมุม *Eulophia herbacea* Lindl.

ลำดับที่ 6 ว่านจงนาง

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Geodorum terrestre* (L.) Garay

ชื่อพื้นเมือง: ว่านนางตาม

F. Orchidaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: กล้วยไม้ดิน มีลำต้นใต้ดินอวบน้ำสีเขียว ใบสามถึงสี่ใบ ช่อดอกแทงขึ้นจากลำต้นใต้ดินในฤดูฝน ยาวมากกว่า 20 เซนติเมตร ปลายโค้งลง มีดอกย่อย 8-10 ดอก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสีขาว กลีบปากมีลายตาข่ายสีแดง มีแต้มสีเหลืองอยู่ตรงกลางกลีบ ออกดอกในฤดูฝน

การใช้ประโยชน์: ว่านจงนางเป็นกล้วยไม้ดินอีกชนิดหนึ่งที่มีลักษณะช่อดอกที่อ่อนช้อยสวยงาม และลักษณะกลีบปากที่แปลกสะดุดตา เหมาะกับการปลูกเป็นไม้กระถาง อาจจะต้นเดี่ยว หรือหลายๆ ต้นเป็นกอเพื่อให้ได้ช่อดอกจำนวนมาก อีกทั้งยังมีความเชื่อในด้านเมตตามหานิยมจากชื่ออีกด้วย

ภาพที่ 4.7 ว่านจงนาง *Geodorum terrestre* (L.) Garay

ภาพที่ 4.8 Herbarium ของว่านจูงนาง *Geodorum terrestre* (L.) Garay

ลำดับที่ 7 ว่านเพชรน้อย ชื่อวิทยาศาสตร์: *Stahlianthus campanulatus* Kuntze

ชื่อพื้นเมือง: เปราะป่า

F. Zingiberaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: พืชวงศ์ขิงขนาดเล็ก มีลำต้นสะสมอาหารใต้ดิน ใบขอบขนาน ช่อดอกแทงออกจากลำต้นใต้ดิน หรือแทงออกกลางลำต้นเทียมได้ถ้าต้นสมบูรณ์ ใบประดับช่อดอกสีเขียวหรือสีแดงอมเขียว ดอกบานครั้งละหนึ่งถึงสองดอก กลีบดอกสีขาว กลีบปากสีขาวกลางกลีบสีเหลือง

การใช้ประโยชน์: ว่านเพชรน้อยเป็นพืชวงศ์ขิงที่ลำต้นและใบขนาดเล็กกะทัดรัด เหมาะกับการปลูกเป็นไม้หัว ไม้กระถาง หลังจากพักตัวทิ้งใบในช่วงฤดูแล้ง จะแทงช่อดอกขึ้นมา ควรปลูกหลายๆ หัวรวมกัน เพื่อให้ได้ช่อดอกจำนวนมาก ดอกมีสีขาว ด้านในดอกมีสีเหลือง ลักษณะเหมือนผีเสื้อสีขาว สวยงามมาก

ภาพที่ 4.9 ว่านเพชรน้อย *Stahlianthus campanulatus* Kuntze

ลำดับที่ 8 ทองพันดูล

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Decaschistia parviflora* Kurz

ชื่อพื้นเมือง: หัวไก่โถก

F. Malvaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้พุ่มเตี้ย มีรากสะสมอาหารใต้ดิน แตกกิ่งเป็นกอเหนือดินหลายกิ่ง ใบเดี่ยวรูปรี เรียงสลับ ก้านใบมีสีแดง ดอกออกที่ปลายกิ่ง มีห้ากลีบ สีแดงถึงสีชมพูอ่อน หรือสีโอรส โคนกลีบสีขาว เกสรเพศผู้สีเหลือง เชื่อมติดกัน จำนวนมาก เกสรเพศเมีย เชื่อมติดกันปลายแยกเป็นเก้านัน สีแดง

การใช้ประโยชน์: ทองพันดูล เป็นไม้ดอกในวงศ์ชบาที่มีความหลากหลายของสีดอก ตั้งแต่โทนสีครีมหรือสีโอรส จนถึงสีแดงสด ชอบขึ้นอยู่ตามป่าเต็งรัง หรือตามคันนาในชนบท มีฟอร์มของกลีบดอกที่หลากหลาย ตั้งแต่กลีบแคบจนถึงกลีบกลมติดกัน ออกดอกบ่อยและทนแล้ง และยังมีสรรพคุณทางยาด้วย

ภาพที่ 4.10 ทองพันดูล *Decaschistia parviflora* Kurz

ภาพที่ 4.11 Herbarium ของทองพันชูล *Decaschistia parviflora* Kurz

ลำดับที่ 9 ทางกระรอก ชื่อวิทยาศาสตร์: *Uraria lagopodioides* (L.) DC.

ชื่อพื้นเมือง: ทางหมาจอก

F. Fabaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้พุ่มเตี้ย ลำต้นมีขนนุ่ม ใบประกอบแบบ 3 ใบย่อย ติดเรียงสลับ ใบย่อยรูปรี ปลายใบเป็นติ่งหนาม ดอกออกเป็นช่อทรงกระบอกยาวคล้ายทางกระรอก ออกที่ปลายกิ่ง ใบประดับเรียวยาวแหลม ดอกย่อยรูปดอกถั่วสีขาว ขาวอมชมพู ถึงสีชมพูเข้ม บานจากโคนช่อสู่ปลาย

การใช้ประโยชน์: ช่อดอกของต้นทางกระรอกออกที่ปลายต้น ความยาวขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของลำต้น ดอกทยอยบานจากด้านล่างขึ้นด้านบน แล้วยังมีใบประดับปลายแหลมที่เรียงเวียนซ้อนกันทำให้ช่อดอกดูสวยงามแปลกตา เหมาะกับการปลูกประดับ

ภาพที่ 4.12 ทางกระรอก *Uraria lagopodioides* (L.) DC.

ภาพที่ 4.13 Herbarium ของทางกระรอก *Uria lagopodioides* (L.) DC.

ลำดับที่ 10 พุดทุ่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Holarrhena curtisii* King & Gamble

ชื่อพื้นเมือง: -

F. Apocynaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้พุ่มเตี้ย แตกเป็นกอ ใบเดี่ยวรูปรี หรือขอบขนานติดตรงข้ามกัน ขอบใบเรียบปลายใบเป็นติ่งแหลม เรียวแหลม เส้นใบสีขาวเห็นเด่นชัด มีน้ำยางขาว ดอกออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดสีขาว ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ผลเป็นฝักเชื่อมติดกันที่ปลาย เมล็ดมีขนฟูที่ปลายทั้งสองด้าน

การใช้ประโยชน์: พุดทุ่งขึ้นเป็นกอแน่น ช่อดอกสีขาว มีดอกจำนวนมาก กลิ่นหอมอ่อนๆ ถ้าปลูกแล้วตัดแต่งให้ออกดอกพร้อมๆ กันทั้งกอจะสวยงามมาก

ภาพที่ 4.14 พุดทุ่ง *Holarrhena curtisii* King & Gamble

ภาพที่ 4.15 Herbarium ของพุดทุ่ง *Holarrhena curtisii* King & Gamble

ลำดับที่ 11 ชิงป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Zingiber gramineum* Noronha ex Blume

ชื่อพื้นเมือง: ชิงป่า

F. Zingiberaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้ล้มลุกอายุหลายปี มีลำต้นทอดขนาดไต่พื้นดิน ลำต้นเทียมสูงได้ถึงสองเมตร ใบอยู่ยรูปแถบถึงขอบขนาน 20-50 ใบ ช่อดอกแทงขึ้นจากลำต้นใต้ดิน ยาว 30-40 เซนติเมตร ใบประดับมีขนใสปกคลุมหนาแน่น เมื่อแก่จะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีแดง กลีบเลี้ยงสีเหลืองอ่อน กลีบดอกและกลีบปากสีเหลืองสด

การใช้ประโยชน์: ช่อดอกชิงป่ามีก้านช่อดอกยาวมาก เหมาะที่จะใช้เป็นไม้ตัดดอก หรือใช้ปรับปรุงพันธุ์กับชนิดอื่นเพื่อให้ลักษณะก้านช่อดอกที่ยาว เมื่อช่อดอกชิงป่าอายุมาก ใบประดับจะเปลี่ยนเป็นสีแดง เนื่องจากได้รับการผสมเกสรทำให้มีความสวยงามมากขึ้น

ภาพที่ 4.16 ชิงป่า (*Zingiber gramineum* Noronha ex Blume)

ภาพที่ 4.17 Herbarium ของขิงป่า (*Zingiber gramineum* Noronha ex Blume)

ลำดับที่ 12 ว่านสามพี่น้อง ชื่อวิทยาศาสตร์: *Ceropegia sootepensis* Craib

ชื่อพื้นเมือง: -

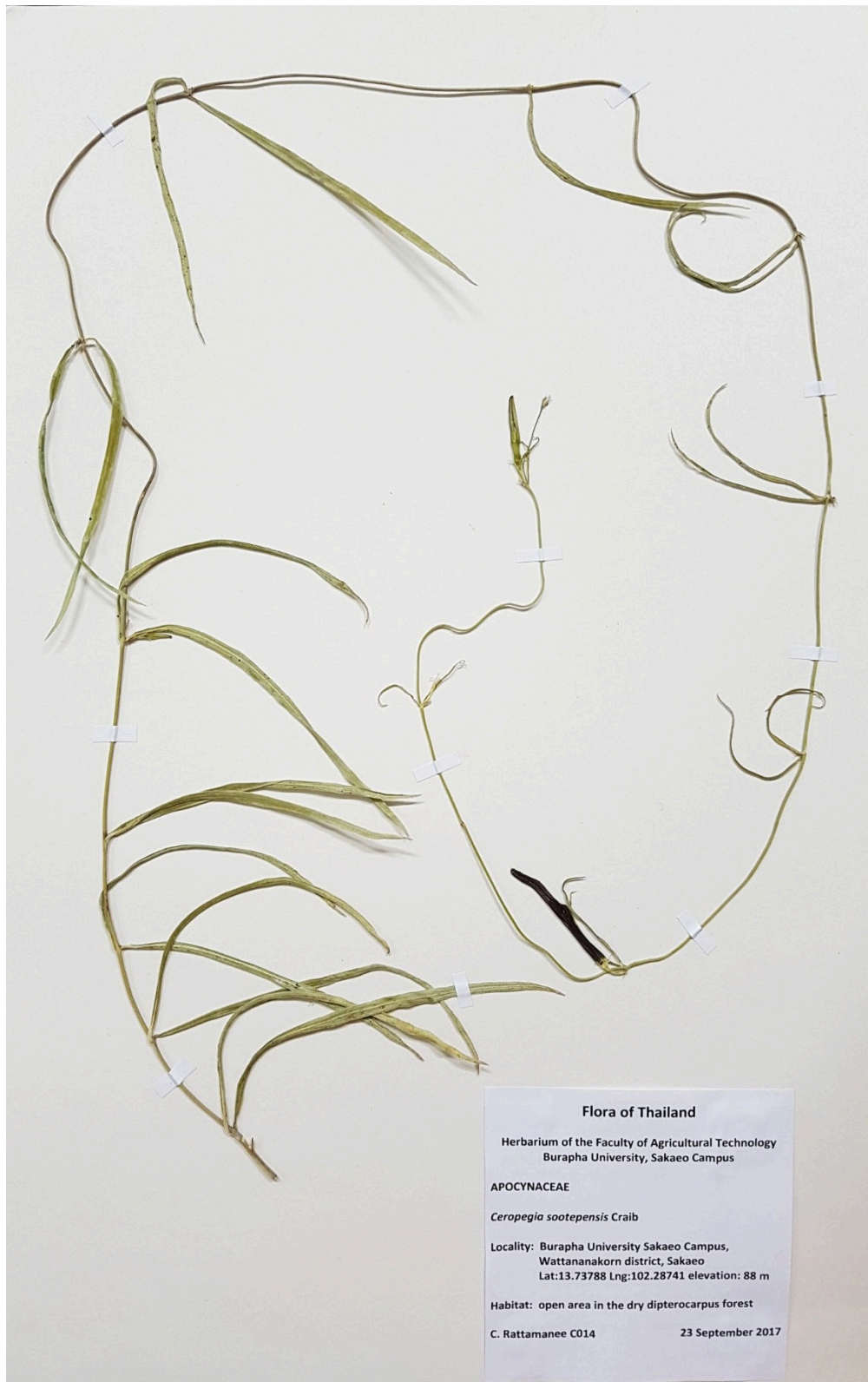
F. Apocynaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้เถาเลื้อยไม่มีเนื้อไม้ ใบรูปแถบ ขอบใบเรียบ ติดตรงข้าม ดอกออกเป็นช่อที่ข้อใบ บานทีละดอก กลีบเลี้ยงรูปเข็ม กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด สีแดงเข้มหรือสีน้ำตาล หรือเป็นจุดประสีน้ำตาล โคนหลอดป่องออก ปลายกลีบแยกเป็นห้ากลีบ ด้านในสีขาว บิด เชื่อมจรดกันที่ปลาย มีขนสีขาวประปราย

การใช้ประโยชน์: ว่านสามพี่น้องเป็นไม้เลื้อยที่ให้ดอกสวยงาม ขยายพันธุ์ได้ง่ายด้วยการปักชำเถา ดอกออกง่าย ในสกุลนี้มีหลายชนิดที่นำมาปลูกเป็นไม้ดอกไม้ประดับ ชนิดนี้เป็นชนิดที่มีแถบกระจายพันธุ์ค่อนข้างกว้าง แต่พบได้น้อย ควรได้รับการพัฒนาและขยายพันธุ์คืนสู่ธรรมชาติควบคู่กันไป

ภาพที่ 4.18 ว่านสามพี่น้อง *Ceropegia sootepensis* Craib

ภาพที่ 4.19 Herbarium ของว่านสามพี่น้อง *Ceropegia sootepensis* Craib

ลำดับที่ 13 หญ้าหงอนเงือก ชื่อวิทยาศาสตร์: *Murdannia gigantea* (Vahl) G.Brückn.

ชื่อพื้นเมือง: ดอกหงอนนาค

F. Commelinaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ไม้ล้มลุก มีรากสะสมอาหาร ใบเดี่ยวรูปแถบ เรียงสลับ โคนใบแผ่เป็นกาบ ดอกออกเป็นช่อแยกแขนง บางครั้งละ 4-5 ดอก กลีบเลี้ยงสามกลีบสีขาว กลีบดอกสามกลีบรูปกลม สีม่วงอ่อนถึงสีม่วง เกสรเพศผู้สี่เหลี่ยม

การใช้ประโยชน์: หญ้าหงอนเงือกเมื่อนำมาปลูกในแปลง ให้มีจำนวนต้นมากๆ เมื่อออกดอกจะเป็นทุ่งดอกไม้สีม่วงที่สวยงามมาก ซึ่งมีรีสอร์ทเอกชนบางแห่งในจังหวัดปราจีนบุรีได้ทดลองปลูกและเป็นที่ยอมรับในหมู่นักท่องเที่ยวเที่ยวจำนวนมากที่ไปเยี่ยมชมและถ่ายรูปกับทุ่งดอกหงอนเงือกหรือดอกหงอนนาค

ภาพที่ 4.20 หญ้าหงอนเงือก *Murdannia gigantea* (Vahl) G.Brückn.

พรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ที่สามารถระบุชนิดได้มีจำนวน 255 ชนิด จาก 82 วงศ์ 193 สกุล ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพรรณไม้ในประเทศไทยทั้งหมด ที่มีประมาณ 13,000 ชนิด (กรมวิชาการเกษตร, 2554) คิดเป็นประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์ของพรรณไม้ในประเทศไทย ซึ่งวงศ์พรรณไม้ที่พบจำนวนมากที่สุดคือ วงศ์ถั่ว (Fabaceae) 33 ชนิด รองลงมาคือวงศ์โมก (Apocynaceae) 16 ชนิด วงศ์เข็ม (Rubiaceae) 16 ชนิด และวงศ์กล้วยไม้ (Orchidaceae) 13 ชนิด

ในบรรดาพรรณไม้พื้นเมืองนั้น มีความหลากหลายค่อนข้างมาก และสามารถแบ่งพืชตามการนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

ชนิดที่นิยมรับประทานเป็นผัก เช่น ผักสาบ (*Adenia viridiflora*) ใช้ยอดอ่อนไปดองเปรี้ยว กระโดน (*Careya arborea*) ยอดอ่อนบริโภคสดกับอาหารพื้นเมือง เป็นต้น ส่วนพรรณไม้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับนั้น

ชนิดที่สามารถพัฒนาเป็นไม้ประดับยืนต้น ได้แก่ ตั้วแดง (*Cratoxylum formosum* (Jack) Dyer)

ชนิดที่สามารถพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับแปลง ได้แก่ ช้องแมวชน (*Gmelina paniculata* H.R. Fletcher) ปอต่อม (*Hibiscus glanduliferus* Craib) พุดทุ่ง (*Holarrhena curtisii* King & Gamble) ชิงป่า (*Zingiber gramineum* Noronha ex Blume) และหญ้าหงอนเงือก (*Murdannia gigantea* (Vahl) G.Brückn.)

ชนิดที่สามารถพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้กระถาง ได้แก่ หมากลิ้นน้ำค้าง (*Lindernia antipoda* (L.) Alston) เอื้องแมงมุม (*Eulophia herbacea* Lindl.) ว่านจูงนาง (*Geodorum terrestre* (L.) Garay) ว่านเพชรน้อย (*Stahlianthus campanulatus* Kuntze) ทองพันชั่ง (*Decaschistia parviflora* Kurz) หางกระรอก (*Uraria lagopodioides* (L.) DC.) และว่านสามพี่น้อง (*Ceropegia sootepensis* Craib)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

พรรณไม้พื้นเมืองในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ที่สามารถระบุชนิดได้มีจำนวน 255 ชนิด จาก 83 วงศ์ 191 สกุล พบพรรณไม้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับจำนวน 13 ชนิด ได้แก่ ตั้วแดง ช้องแมวชน ปอต่อม พุดทุ่ง ชิงป่า หญ้าหงอนเงือก หมากลิ้นน้ำค้าง เอื้องแมงมุม ว่านจูงนาง ว่านเพชรน้อย ทองพันดูล หางกระรอก และว่านสามพี่น้อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. 2554. แปดสีบสีวงศ์พรรณไม้เทิดไท้องค์ราชัน เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. บริษัทเทคโนโลยีจำกัด. กทม.
- ก่องกานดา ชยามฤต. 2545. คู่มือจำแนกพรรณไม้. ส่วนพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ หอพรรณไม้ กรมป่าไม้.
- เต็ม สมิตินันท์. 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย. บริษัทประชาชน. กรุงเทพฯ.
- ธวัชชัย สันติสุข. 2550. ป่าของประเทศไทย. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. กรุงเทพฯ.
- พิทักษ์ ใจคง. 2548. การเก็บรักษาตัวอย่างพืชในพิพิธภัณฑ์. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ. 304 หน้า.
- มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว. 2558. ประวัติความเป็นมา. แหล่งที่มา: <http://www.sakaeo.buu.ac.th/index.php/site-map/hitsstory>. ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2558.
- มูลนิธิมหาวิทยาลัยมหิดล. 2542. สารานุกรมสมุนไพร เล่ม 4 กกายอีสาน. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ตลิ่งชัน, กทมฯ. 271 หน้า.
- สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2544. พรรณไม้พื้นบ้านอีสาน เล่ม 1. อภิชาติการพิมพ์. มหาสารคาม.
- องค์การสวนพฤกษศาสตร์. 2551. พิมพ์ครั้งที่ 1. กกล้วยไม้ไทย 2. หจก.วนิดาการพิมพ์. เชียงใหม่.
- อบฉันท ไทยทอง. 2547. พิมพ์ครั้งที่ 7. กกล้วยไม้เมืองไทย. สำนักพิมพ์บ้านและสวน. กรุงเทพฯ.